

Kansainvälisen verotuksen murros ja Suomi

Sisällys

Sisällys	03
Aluksi	05
Suomen selviytymisstrategia	06
Kansainvälisen verotuksen peruspilarit	
1. Kansainvälinen verojärjestelmä pähkinänkuoressa	11
2. Kansainvälisen liike-tulon verotusoikeuden jakaminen	13
2.1. Verosopimukset verotusvallan jakajana	13
2.2. Asuinvaltioperiaate	14
2.3. Lähdevaltioperiaate ja kiinteä toimipaikka	14
2.4. Veropohjan jakaminen ja siirtohinnoittelu	15
3. Kansainvälinen verosuunnittelu	19
4. Kansainvälinen verokilpailu	21
Kansainvälisen verotuksen murros ja Suomi	
5. Veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estäminen (BEPS)	25
5.1. Tausta ja toimenpiteet	25
5.2. BEPS-toimenpiteiden toteuttaminen	26
5.3. Merkitys Suomelle	28
6. Digitaalisen talouden vaikutus	31
6.1. Tausta	31
6.2. OECD:n digitaalisen talouden verohaasteita koskeva hanke	32
6.3. EU:n digiverotusta koskevat direktiiviehdotukset	33
7. Muuttuva verokilpailu	37
7.1. Verokilpailun muodot muuttuvat	37
7.2. Suomen kilpailukytekijät	38
Lähteitä	42

Aluksi

Monikansallisten yritysten voittojen verotus on noussut poliittisten päättäjien, median, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisten kiinnostuksen kohteeksi. Julkisessa keskustelussa kansainvälinen verotus näyttäytyy usein kaoottiselta temmellyskentältä, josta puuttuvat yhteiset pelisäännöt.

Todellisuudessa kansainvälinen verotus on perustunut valtioiden välillä sovituihin periaatteisiin ja sopimuksiin jo lähes vuosisadan ajan. Kansainvälisen verojärjestelmän perustarkoituksena on sovittaa yhteen valtioiden itsemääräämisoikeuteen perustuvat kansalliset verojärjestelmät ja yritysten harjoittama kansainvälinen liiketoiminta. Sen keskiössä ovat säännökset, joiden perusteella kansainvälisesti toimivan yrityksen voittojen verotusoikeus jaetaan eri valtioiden kesken siten, että voittoja verotetaan vain kertaalleen. Tehokas ja oikeudenmukainen kansainvälinen verojärjestelmä ei luo tarpeettomia esteitä yritysten kansainväliselle toiminnalle ja samalla turvaa verotulojen jakautumisen eri valtioihin yhdessä sovitulla tavalla.

Yritysten toimintaympäristön muuttuminen entistä globaalimmaksi ja liiketoimintamallien digitalisoituminen haastavat kansainvälisen verojärjestelmän yhdessä sovitut säännöt verotulojen jakamisesta ennennäkemättömällä tavalla. Kansainvälinen verojärjestelmä onkin läpikäymässä suurta murrosta, jonka vaikutukset yritysten toimintaan ja valtioiden väliseen verotulojen jakoon voivat olla merkittäviä.

Tämä selvitys kuvaa kansainvälisen verotuksen murroksen merkitystä Suomelle. Selvitys osoittaa, että kansainvälisen verojärjestelmän murroksessa Suomella on sekä verotulojen että yritysten toimintaympäristön kilpailukykyisyyden näkökulmasta yhteinen intressi vaikuttaa kansainvälisen verotuksen kehitykseen kansallisella veropolitiikalla ja kansainvälisessä veroyhteistyössä OECD:ssä ja EU:ssa. Oikeanlaisella veropolitiikalla on mahdollista vaikuttaa siihen, että yhteisöverotuotoilla voidaan jatkossakin rahoittaa julkisia palveluita ja että Suomi säilyttää paikkansa kilpailukykyisenä ja kasvua tukevana toimintaympäristönä kansainvälisille yrityksille.

Selvityksen I osassa kuvataan aluksi kansainvälisen yritysverotuksen keskeiset valtioiden välistä verotulojen jakamista koskevat periaatteet ja miten kansainvälinen verosuunnittelu ja verokilpailu voivat vaikuttaa verotulojen jakautumiseen. I osassa tunnistetaan lisäksi kansainvälisen verotuksen keskeiset murroskohdat.

Selvityksen II osassa arvioidaan kansainvälisen verotuksen murrokseen liittyvää kansainvälistä kehitystä ja arvioidaan sen vaikutuksia Suomeen.

Selvityksen lopputuloksena tiivistetään Suomelle kansallinen selviytymisstrategia. Selviytymisstrategian tarkoitus on turvata Suomen ja suomalaisten yritysten asema kansainvälisen verotuksen murroksessa.

Selvityksen painopiste on keskeisimpien kansainvälisen verotuksen murros-tekijöiden taustojen ja seurausten kuvauksessa. Yksityiskohtaisempaa tietoa kaipaavalle lukijalle selvitys sisältää viitauksia lähteisiin, joiden avulla asiaan voi perehtyä yksityiskohtaisemmin.

Tomi Viitala
Helsingissä, syyskuu 2018

Suomen selviytymisstrategia

1

Tuetaan mahdollisimman laajaa kansainvälistä veroyhteistyötä OECD:ssä

Kansainvälisen verotuksen periaatteet, jotka määrittävät verotusoikeuden muodostumisen ja laajuuden ovat olleet Suomelle edullisia. Jos nykyisiä periaatteita muutetaan, se on tehtävä mahdollisimman laajassa yhteisymmärryksessä muutosten aiheuttamien haitallisten vaikutusten kuten monenkertaisen verotuksen minimoimiseksi. Mahdollisimman laaja yhteisymmärrys tukee myös verotuksen ennakoitavuutta.

EK:N NÄKEMYS:

Kansainvälisen verotuksen periaatteiden muutokset tulee toteuttaa yhtenäisesti OECD:n tasolla. Suomen tulee osallistua OECD:n hankkeisiin aktiivisesti yhteistyössä muiden valtioiden kanssa.

2

Suhtaudutaan EU-komission digiverotusta koskeviin esityksiin varauksellisesti

EU:n jäsenvaltiot poikkeavat toisistaan muun muassa toimialarakenteen ja kotimarkkinoiden koon suhteen. Suomen edun mukaista on pitää esillä pienen, teknologisesti edistyneen ja vientivetoisen jäsenvaltion etuja. Esitysten taloudelliset vaikutukset Suomen verotulojen ja yritysten toimintaedellytysten osalta tulee arvioida huolellisesti.

EK:N NÄKEMYS:

Monet esitetyistä ratkaisuista siirtäisivät verotettavaa tuloa Suomen ulottumattomiin ja uhkaisivat siten hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitusta. EU:n yksipuoliset toimet lisääisivät digitaalisen liiketoiminnan kustannuksia myös suomalaisille yrityksille. EU:n ei tule tehdä muusta maailmasta poikkeavia sisäisiä sääntöjä digitaalisen liiketoiminnan verottamiseksi.

3

Pidetään huolta veropohjan tiiviyydestä ja kehitetään kansainvälisiä riidanehkäisy- ja ratkaisumekanismeja

Aggressiivisen verosuunnittelun vastaisella lainsäädännöllä voidaan estää Suomessa harjoitetusta arvoa luovasta toiminnasta syntyneiden voittojen keinotekoinen siirtäminen verotettavaksi muualle. Tehokkailla riidanehkäisy- ja ratkaisumenetelmillä voidaan varmistaa, että suomalaisten yritysten kansainvälisen liiketoiminnan voittoja verotetaan vain kertaalleen.

EK:N NÄKEMYS:

Veron kiertäminen johtaa verotulojen menetyksiin. Kansainvälinen yhteistyö veron kiertämisen ehkäisemisessä on lisääntynyt viime vuosina muun muassa tietojenvaihdon ja EU:n sääntelyhankkeiden myötä.

Suomen tulee ottaa käyttöön tehokkaat kansalliset ja valtioiden väliset riidanratkaisumenetelmät ja tehdä näiden menetelmien käyttämisestä mahdollisimman yksinkertaista kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi joutuneille verovelvollisille.

4

Pidetään ennakoivasti huolta yritysverotuksen kilpailukykyisyydestä

Kansainvälinen verokilpailu jatkuu, mutta muuttaa muotoaan. Kansainvälinen yhteistyö on suitsinut haitallista verokilpailua ja tehnyt verokilpailusta läpinäkyvämpää. Verokilpailun painopiste on siirtynyt yhteisöverokantoihin sekä osaamista tukeviin verokannustimiin. Suomen tulee ennakoivasti pitää huolta yhteisöverokannan kilpailukykyisyydestä laitimalla toimenpidesuunnitelma kilpailukykyisyyden säilyttämiseksi.

EK:N NÄKEMYS:

Valtiot kilpailevat yrityksistä ja investoinneista myös verojärjestelmänsä kautta.

Taloukasvun ja investointien vauhdittaminen edellyttää rohkeita päätöksiä: pienten askelten ottaminen ja muiden perässä kulkeminen eivät riitä. On pystyttävä tekemään aidosti kilpailuetua tuovia ratkaisuja.

5

Harjoitetaan osaamista tukevaa veropolitiikkaa

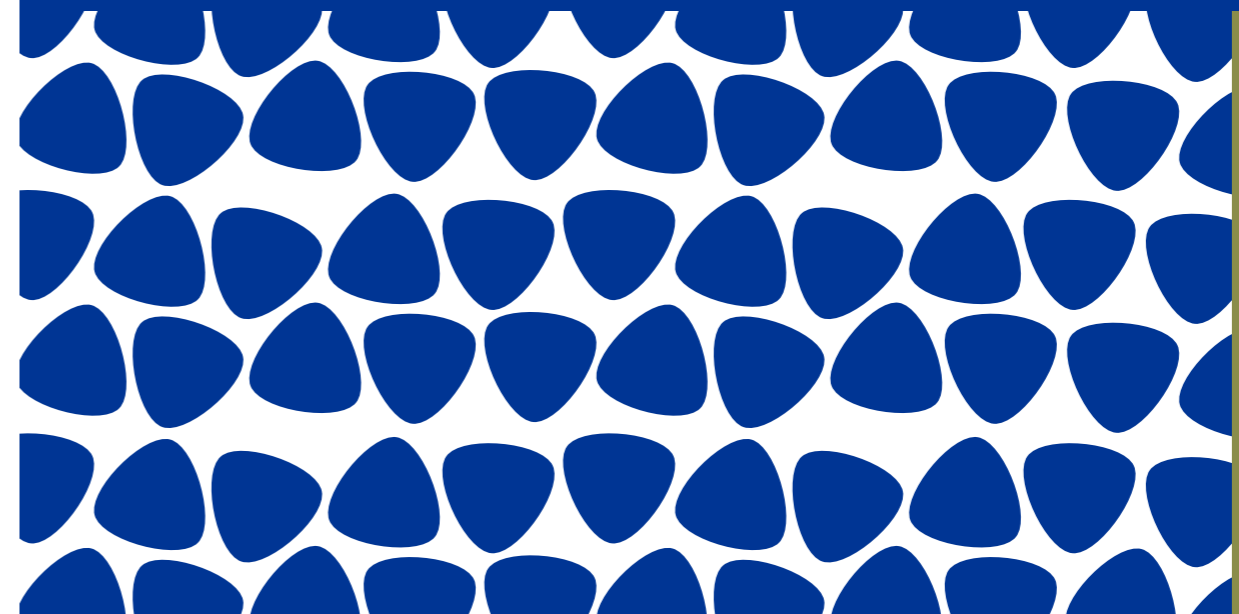
Liiketoimintamallien digitalisoituminen aiheuttaa paineita kansainvälisille verotusperiaatteille. Todennäköisesti merkittävä osa kansainvälisen liiketoiminnan voitoista jaetaan jatkossakin verotettavaksi sinne, missä yritysten arvoa luovia toimintoja harjoitetaan. Suomen tulee harjoittaa osaamista tukevaa veropolitiikkaa, jolla varmistetaan, että Suomi saa tulevaisuudessakin merkittävän osan kansainvälistä liiketoimintaa harjoittavien konsernien toiminnosta ja voitoista kansainvälisessä verotulojen jaossa.

EK:N NÄKEMYS:

Suomalaisilla yrityksillä on huomattavasti digitaalista liiketoimintaa myös Suomen ja EU:n ulkopuolella. Arvoa luovat, innovatiiviset toiminnot sijaitsevat usein Suomessa. Verotuksessa tarvitaan tehokkaita toimia, jotka antavat näkyvän viestin Suomen sitoutumisesta osaamista tukevaan ja kannustavaan politiikkaan.

Kansainvälisen verotuksen peruspilarit

1.

Kansainvälinen verojärjestelmä pähkinänkuoressa

Ilman kansallisten verolakien kansainvälistä koordinointia kansainvälisissä tilanteissa samaa yritystä ja tuloa saatettaisiin verottaa useampaan kertaan eri valtioissa.

Kansainvälinen verotus kattaa tilanteet, joissa tulolla on liittyä useampaan kuin yhteen valtioon. Talouden kansainvälistymisen myötä kansainvälisen verotuksen merkitys on kasvanut huomattavasti sekä valtioiden että yritysten näkökulmasta. Kansainvälinen verojärjestelmä koostuu jäljempänä kuvatuin tavoin kolmesta pilarista: kansallinen lainsäädäntö, verosopimukset ja EU-oikeus.

Jokainen valtio säätää itsenäisesti verolakinsa. Kansallisen verolainsäädännön keskeinen tehtävä on säätää verotusvallan alueellisesta ulottuvuudesta eli siitä, milloin yritys on verovelvollinen tulostaan kyseessä olevaan valtioon. Kansallisessa verolainsäädännössä säädetään myös veropohjasta eli tulojen veronalaisuudesta ja menojen vähennyskelpoisuudesta sekä veron määrästä eli verokannasta.

Kansainväliseen toimintaan liittyy myös verosuunnittelumahdollisuuksia, koska eri valtioiden verolait voivat poiketa toisistaan alueellisen ulottuvuuden, veropohjien ja verokantojen osalta. Kansainvälisiä verosuunnittelumahdollisuuksia voidaan katsoa tarkoituksenmukaiseksi rajoittaa kansallisessa verolainsäädännössä. Verosuunnittelua rajoittavilla säännöksillä voidaan esimerkiksi laajentaa valtion alueellista verotusvaltaa tilanteissa, joissa yritys pyrkii hyödyntämään alhaisen verotuksen valtioita, tai niillä voidaan rajoittaa

menon vähennyskelpoisuutta kansallisen veropohjan turvaamiseksi.

Ilman kansallisten verolakien kansainvälistä koordinointia kansainvälisissä tilanteissa samaa yritystä ja tuloa saatettaisiin verottaa useampaan kertaan eri valtioissa. Verolakien kansainvälinen koordinointi tapahtuu pääasiassa kahdenvälisin verosopimuksin valtioiden välillä. Verosopimusten ja niiden soveltamisen yhdenmukaistamiseksi valtioiden välistä yhteistyötä tehdään erityisesti OECD:ssä. OECD:n malliverosopimuksella ja sen kommentaarilla sekä OECD:n siirtohinnoitteluohjeilla on keskeinen merkitys yritysverotuksen kansainvälisessä koordinoinnissa.

Kansainvälisen verojärjestelmän kolmas pilari muodostuu EU-oikeudesta. Yritysverotus kuuluu edelleen jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan lukuun ottamatta tilanteita, joita koskevat EU-jäsenvaltioiden yksimielisesti hyväksymät direktiivit. Direktiivien tarkoituksena on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden yritysverotusta siltä osin kuin yhteismarkkinoiden toiminta sitä edellyttää. EU-jäsenvaltioiden on pantava direktiivit täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä siten, että niissä asetetut tavoitteet täyttyvät. Yritysverotuksen yhdenmukaistamiseksi on annettu kolme direktiiviä, jotka koskevat yritysten välisiä osinko-, korko- ja rojaltimaksuja sekä yritysjärjestelyitä. 1.1.2019 alkaen sovel-

lettavalla veronkiertodirektiivillä asetetaan EU-jäsenvaltioille velvollisuus tiettyjen veronkierron vastaisten toimenpiteiden ottamiseen kansalliseen lainsäädäntöön.

Vaikka yritysverotus kuuluu pääosin EU-jäsenvaltioiden yksinomaisen toimivallan piiriin, niiden tulee noudattaa yritysverotuksessakin EU:n toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) määräyksiä, joilla pyritään turvaamaan yhteismarkkinoiden toiminta. Tällaisia määräyksiä ovat erityisesti ns. perusvapaudet, joilla turvataan yritysten vapaa sijoittautuminen toiseen jäsenvaltioon ja pääomien vapaa liikkuvuus. Perusvapauksien vaikutuksista yritysverotukseen on runsaasti EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jota jäsenvaltioiden on noudatettava. Käytännössä oikeuskäytännöllä on ollut merkittävä vaikutus EU-jäsenvaltioiden kansallisiin yritysverotusta koskeviin lainsäädäntöihin. Perusvapauksien ohella valtiontuen kieltävällä sopimusmääräyksellä on ollut huomattava merkitys yritysverotuksessa. Kielletyksi valtiontueksi voidaan katsoa esimerkiksi vain tietyille yrityksille tai toimialoille myönnettävät veronhuojennukset. Käytännössä valtiontukea koskeva määräys rajoittaa EU-

jäsenvaltioiden mahdollisuuksia verokilpailun kohdennetuilla veronhuojennuksilla.

Viime vuosina kansainvälisessä yritysverotuksessa merkitystään on kasvattanut myös kansainvälistä verotietojen vaihtoa koskeva yhteistyö. Verotietojen vaihtoa koskevia sopimuksia on kehitetty yhteistyössä OECD:ssä ja EU:ssa. Verotietojen vaihdolla on keskeinen merkitys kansainvälisen yritysverotuksen läpinäkyvyyden lisäämisessä sekä yritysten ja verohallinnon eri maiden verohallintojen välillä.

Verotietojen vaihdolla on keskeinen merkitys kansainvälisen yritysverotuksen läpinäkyvyyden lisäämisessä.

2.

Kansainvälisen liike-tulon verotusoikeuden jakaminen

Kansainvälisen verotuksen erityispiirteenä on se, että yrityksen saamalla tulolla on verotuksellinen liittymä useampaan kuin yhteen valtioon.

2.1 Verosopimukset verotusvallan jakajana

Kansainvälisen verotuksen erityispiirteenä on se, että yrityksen saamalla tulolla on verotuksellinen liittymä (*nexus*) useampaan kuin yhteen valtioon. Esimerkiksi kansainvälisessä tavara- ja palvelukaupassa muodostuu verotuksellinen liittymä sekä myyjän että kunkin ostajan asuinvaltioon. Liittymä muodostuu sekä kuluttajille (B2C) että toisille yrityksille tapahtuvan myynnin (B2B) perusteella. Liittymä muodostuu, vaikka myyjä kuuluisi ostajan kanssa samaan konserniin.

Ilman verotusvallan jakamista kansainvälisestä liiketoiminnasta saatua tuloa voitaisiin verottaa useammassa eri valtiossa verotuksellisten liittymien perusteella. Kansainvälisen monenkertaisen verotuksen haittavaikutukset tavaroiden ja palvelujen kansainväliseen kauppaan sekä pääoman, teknologian ja ihmisten rajat ylittävään liikkuvuuteen on laajalti tiedostettu jo vuosikymmenien ajan.

Kansainvälisen monenkertaisen verotuksen estämiseksi monet valtiot ovat solmineet keskinäisen tuloverotusta koskevan sopimuksen eli verosopimuksen. Pääosa verosopimuksista perustuu OECD:n malliverosopimukseen, joskin jokainen verosopimus on aina valtioiden välisten neuvotte-lujen tulos. OECD:n malliverosopimuksen

ja sen tulkintaa koskevan kommentaarin merkitys verosopimusten solmimisessa sekä niiden tulkinnan ja soveltamisen yhtenäistämässä on keskeinen.

Maailmanlaajuisesti verosopimuksia on useita tuhansia. Suomi on solminut verosopimuksen lähes 80 valtion kanssa. Suomen solmimat sopimukset perustuvat pääosin OECD:n malliverosopimukseen myös sellaisten valtioiden kanssa, jotka eivät ole OECD:n jäsenvaltioita.

Verosopimuksessa sovitaan erilaisten tulojen eli verosopimuskielellä tulotyyppien verotusoikeuden jakamisesta sopimuksen tehneiden valtioiden kesken vastavuoroisuusperiaatetta noudattaen.

Kansainvälisessä liiketoiminnassa merkittäv in tulotyyppi on liike-tulo, jolla tarkoitetaan muun muassa tavara- ja palvelukaupasta saatua tuloa. Erityisesti digitaalisessa palvelukaupassa merkitystä on myös rojaltilia, jolla tarkoitetaan muun muassa aineetomasta omaisuudesta saatuja korvauksia. Tulotyyppien välisellä rajanvedolla on keskeinen merkitys, koska verotusvallan jakaminen voi poiketa eri tulotyyppien välillä.

Verosopimuksissa sovitava tulotyyppikohtainen verotusoikeuden jakaminen perustuu kahteen vaihtoehtoiseen tapaan. Verotusoikeus voi olla yksinomainen, jolloin vain toisella valtiolla on oikeus verottaa tuloa. Tässä tapauksessa toisen valtion tulee vapauttaa tulo verotuksesta.

Kansainvälisen yritysvero-järjestelmän pilarit

Kansallinen verolainsäädäntö	Verosopimukset	EU-oikeus
Verotusoikeuden alueellinen ulottuvuus	Verotusoikeuden jakaminen	Yritysverotusta koskevat direktiivit
Veropohja	Kaksinkertaisen verotuksen ja veronkierron ehkäiseminen	Syrjimättömyyskielto ja perusvapaudet
Verokanta		Valtiontuki -kielto
Veronkierron vastainen lainsäädäntö		

Verotusoikeus voi olla myös jaettu, jolloin molemmilla valtioilla on oikeus verottaa tuloa. Tässä tapauksessa toisen valtion tulee poistaa kahdenkertainen verotus joko hyvittämällä toisessa valtiossa peritty vero (hyvitysmenetelmä) tai vapauttamalla tulo verosta (vapautusmenetelmä). Mahdollista on myös, että toisen valtion verotusoikeutta tuloon rajoitetaan asettamalla verolle enimmäismäärä.

Verotusvallan jakamista koskevat verosopimusmääräykset perustuvat asuinvaltio- ja lähdevaltioperiaatteisiin. Asuinvaltiolla tarkoitetaan sitä verosopimusvaltiota, jossa tulon saava yritys asuu. Yleensä asuinvaltio on se valtio, jossa yritys on perustettu. Lähdevaltiolla tarkoitetaan sitä valtiota, josta tulo saadaan. Yleensä lähdevaltio on se valtio, jossa tulon suorittanut henkilö tai yritys asuu. Vastavuoroisuusperiaatteen mukaisesti verosopimuksen solmineet valtiot voivat tilanteesta riippuen olla joko asuinvaltion tai lähdevaltion roolissa, jolloin verotusvallanjakoa koskevat määräykset toimivat peilikuvamaisesti. Verotusoikeus on pyritty jakamaan asuinvaltion ja lähdevaltion välillä siten, että verotuksen taloudellista tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta koskevat edellytykset täyttyvät.

2.2 Asuinvaltioperiaate

Asuinvaltioperiaatteen mukaan yritystä verotetaan kansainvälisen liiketoiminnan tulosta siinä valtiossa, jossa sillä on verotuksellinen asuinpaikka. Yleensä verotuksellinen asuinpaikka on valtiossa, jossa yritys on perustettu.

Asuinvaltioperiaatteen nojalla muodostuva verotusoikeus perustuu henkilölliseen liittymään yrityksen ja valtion välillä. Asuinvaltion verotusoikeuden oikeudenmukaisuuteen nojaavana perusteena on se, että yritys hyödyntää asuinvaltionsa infrastruktuuria ja julkisia palveluita. Verotuksen tehokkuuden näkökulmasta asuinvaltion verotusoikeus toteuttaa ns. vientineutraalisuutta (*capital export neutrality*, CEN),

jolloin sekä kotimaahan että ulkomaille suuntautuvaa liiketoimintaa verotetaan yhdenmukaisesti.

Käytännössä kaikki valtiot soveltavat asuinvaltioperiaatetta kansallisessa verolainsäädännössään. Asuinvaltioperiaatteen nojalla muodostuva verotusoikeus on usein laaja siten, että se kattaa yrityksen saamat tulot siitä riippumatta, saadaanko ne kotimaasta vai ulkomailta. Esimerkiksi Suomessa perustetut osakeyhtiöt ovat täällä yleisesti verovelvollisia ja ne suorittavat veroa maailmanlaajuisista tuloistaan.

Verosopimukset eivät yleensä rajoita asuinvaltion verotusoikeutta liiketulon tai muiden tulotyyppien osalta. Verosopimukset kuitenkin asettavat asuinvaltiolle velvollisuuden poistaa tuloon kohdistuva kaksinkertainen verotus, jos samaa tuloa voidaan verosopimuksen mukaan verottaa toisessa valtiossa.

2.3 Lähdevaltioperiaate ja kiinteä toimipaikka

Lähdevaltioperiaatteen mukaan valtiolle muodostuu verotusoikeus sen alueelta saadusta tulosta siitä riippumatta, missä valtiossa tulon saaja verotuksellisesti asuu. Lähdevaltioperiaatteen nojalla muodostuva verotusoikeus perustuu taloudelliseen liittymään verovelvollisen ja lähdevaltion välillä. Kansainvälisessä liiketoiminnassa taloudellinen liittymä muodostuu esimerkiksi silloin, kun tavaroita tai palveluita myydään toiseen valtioon.

Lähdevaltion verotusoikeuden oikeudenmukaisuuteen nojaavana perusteena on se, että tulon muodostuminen on edellyttänyt lähdevaltion resurssien ja infrastruktuurin hyödyntämistä. Verotuksen neutraalisuuden näkökulmasta lähdevaltion verotusoikeus toteuttaa ns. tuonti-neutraalisuutta (*capital import neutrality*, CIN), jolloin lähdevaltiossa harjoitettua liiketoimintaa verotetaan yhdenmukaisesti siitä riippumatta, onko yritys kotimainen vai ulkomainen.

Verotusoikeus on pyritty jakamaan asuin- ja lähdevaltion välillä siten, että verotuksen taloudellista tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta koskevat edellytykset täyttyvät.

Talouden ja erityisesti liiketoimintamallien digitalisoituminen on kuitenkin herättänyt kysymyksen siitä, onko yrityksen fyysiseen läsnäoloon perustuva verotusoikeuden jako tarkoituksenmukainen.

Käytännössä kaikki valtiot soveltavat lähdevaltioperiaatetta eli verottavat niiden alueelta saatua tuloa, vaikka tulon saaja ei olisi kyseissä valtiossa asuva yritys. Esimerkiksi Suomessa harjoitetusta liike-toiminnasta saatu tulo on säädetty veronalaiseksi silloinkin, kun tulon saaja on ulkomainen yritys.

Verosopimukset voivat merkittävästi rajoittaa lähdevaltion verotusoikeutta. Ne kuitenkin antavat lähdevaltiolle ensisijaisen verotusoikeuden tilanteissa, joissa tulon katsotaan muodostavan riittävän voimakkaan taloudellisen liittymän tulonsaajan ja lähdevaltion välille. Jos tulon lähdevaltiolla on verotusoikeus, verosopimukset edellyttävät asuinvaltion poistavan samaan tuloon kohdistuvan kaksinkertaisen verotuksen. Asuinvaltion näkökulmasta lähdevaltion verotusoikeus merkitsee siis verotuottojen pienentymistä.

Kansainvälisestä liiketoiminnasta saatua tuloa pidetään pääsääntöisesti verosopimuksessa tarkoitettuna liiketulona. Verosopimuksissa liiketulon verotusoikeus on yksinomaan yrityksen asuinvaltiolla paitsi tilanteessa, jossa yritykselle muodostuu niin sanottu kiinteä toimipaikka (*permanent establishment*, PE).

Kiinteä toimipaikka muodostuu vain riittävän fyysisen läsnäolon perusteella tulon lähdevaltiossa. Kiinteän toimipaikan muodostaa esimerkiksi sivuliike, toimisto, tehdas ja yrityksen johtopaikka. Kiinteä toimipaikka voi myös muodostua epäitseenäisen edustajan fyysisen läsnäolon kautta. Kiinteää toimipaikkaa ei muodostu yksinomaan tavaroiden tai palvelujen myynnin eikä tietojen keräämisen perusteella.

Jos lähdevaltiolle muodostuu kiinteän toimipaikan perusteella verotusoikeus liiketuloon, verosopimukset eivät rajoita perittävän veron määrää. Kiinteän toimipaikan muodostumisella on siis keskeinen merkitys kansainvälisen liiketulon verotusoikeuden jakamisessa valtioiden välillä. Jos lähdevaltiossa perityn veron määrä ylittää asuinvaltion veron, asuinvaltiolle ei käytännössä jää verotuloja lähdevaltiossa perityn veron

hyvittämisen seurauksena. Vastaavasti, jos asuinvaltio soveltaa kiinteän toimipaikan liiketuloon vapautusmenetelmää, kiinteän toimipaikan muodostuminen merkitsee verotulojen menetystä.

Kiinteän toimipaikan on katsottu muodostavan ulkomaiselle yritykselle riittävän voimakkaan taloudellisen liittymän lähdevaltioon, jotta lähdevaltion verotusoikeus liiketuloon olisi perusteltu. Talouden ja erityisesti yritysten liiketoimintamallien digitalisoituminen on kuitenkin herättänyt kysymyksen siitä, onko yrityksen fyysiseen läsnäoloon perustuva verotusoikeuden jako asuinvaltion ja lähdevaltion välillä enää tarkoituksenmukainen. Fyysiseen läsnäoloon perustuva kiinteän toimipaikan määritelmä luotiin 1920-luvun alkupuolella, jolloin yritysten käyttämät tuotannon tekijät muodostuivat pääosin työntekijöistä ja aineellisesta omaisuudesta, joiden siirtäminen valtioiden välillä oli suhteelliseen vaikeaa.

2.4 Veropohjan jakaminen ja siirtohinnoittelu

Henkilölliset ja taloudelliset liittymät määrittävät sen, mille valtioille muodostuu verotusoikeus kansainvälisen liiketoiminnan tuloon. Verotusoikeuden muodostumisen lisäksi on ratkaistava verotusoikeuden laajuus eli se, mikä osa yritystoiminnan voitoista jaetaan kullekin valtiolle verotettavaksi (*profit allocation*).

Verotusoikeuden laajuuden määrittämisen tapahtuu verosopimuksen siirtohinnoittelua ja voittojen kohdistamista kiinteälle toimipaikalle koskevien artiklojen mukaisesti. OECD:n siirtohinnoitteluohjeet ovat muodostuneet siirtohinnoittelun kansainväliseksi standardiksi myös OECD:n ulkopuolisissa maissa.

Säännösten lähtökohtina ovat erillis-yhtiöperiaate ja markkinaehtoperiaate. Erillis-yhtiöperiaatteen mukaan kansainväliseen konserniin kuuluvia yhtiöitä ja kiinteitä toimipaikkoja tarkastellaan erillisinä yhtiöinä eikä koko konsernia kokonaisuus-

tena. Markkinaehtoperiaatteen mukaan konsernin tulot ja menot eli veropohja on kohdistettava oikeille konsernin yhtiöille ja kiinteille toimipaikoille oikean suuruise-na. Oikea kohdistaminen edellyttää sitä, että konsernin eri yhtiöiden ja kiinteiden toimipaikkojen on noudatettava sisäisissä transaktioissaan sellaisia ehtoja ja hintoja, joita toisistaan riippumattomat yhtiöt noudattaisivat.

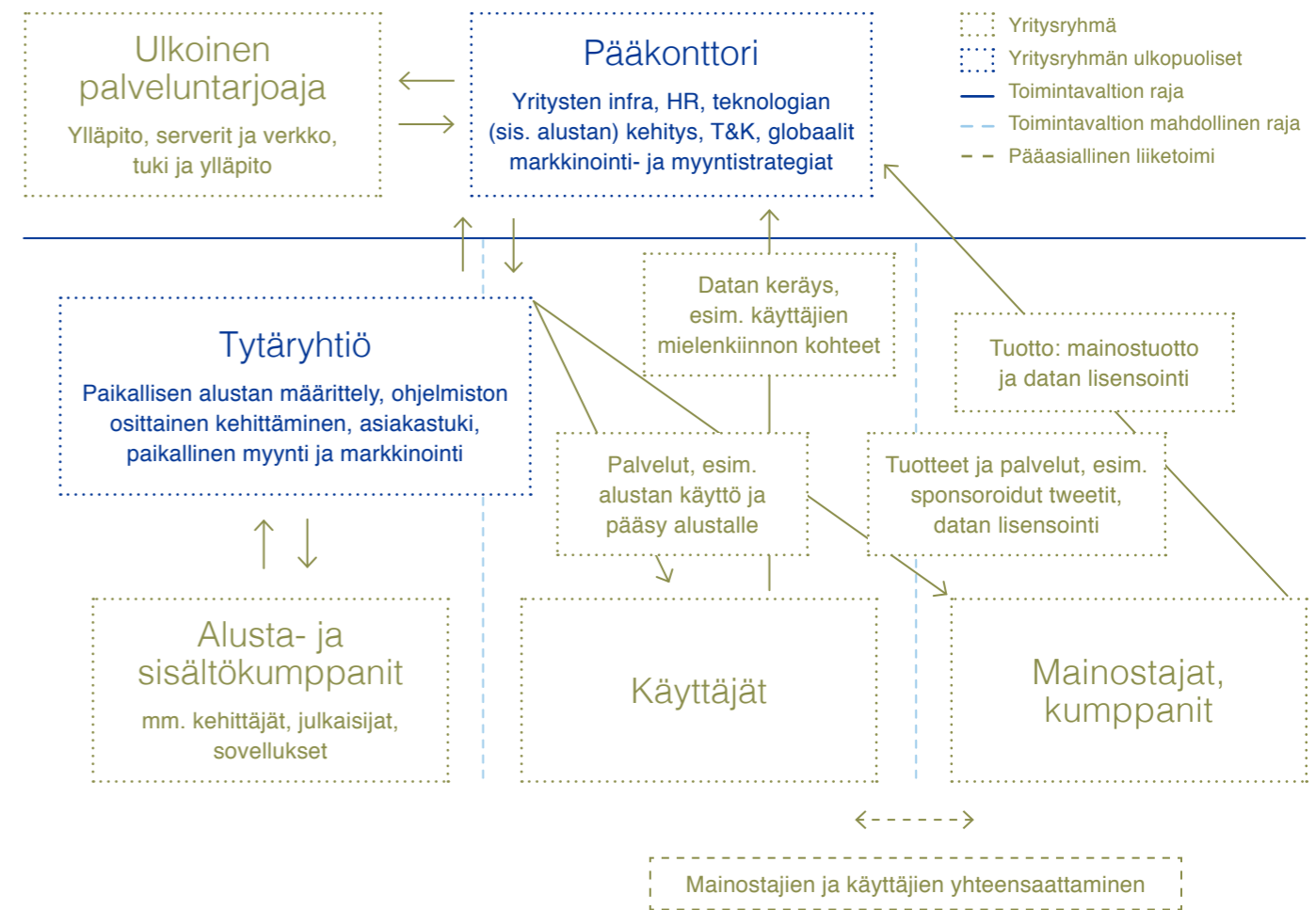
Siirtohinnoittelussa on kysymys verotulojen jakamisesta vähintään kahden tai useamman valtion välillä. Siirtohinnoittelusäännösten tavoitteena on, että yritystoiminnan voitot verotetaan siellä, missä arvo on syntynyt. Käytännössä arvonluonnin määrittäminen tapahtuu arvioimalla kunkin konserniin kuuluvan yhtiön toiminnot, käytetty omaisuus ja riskit. Toimintoarvioinnin perusteella jokaiselle konserniyhtiölle tulisi kohdistaa niiden arvon luontia vastaava markkinaehtoinen osuus konsernin voitoista. Markkinaehtoperiaatteen toteutuminen voidaan osoittaa käyttämällä OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden mukaisia siirtohinnoittelumenetelmiä.

Voittojen kohdistamisessa olennaista on tunnistaa harjoitetun liiketoiminnan kannalta olennaiset toiminnot ja riskit sekä se, missä yhtiöissä kyseisiä toimintoja harjoitetaan ja riskejä kannetaan. Harjoitetun liiketoiminnan kannalta tärkeitä toimintoja ja riskejä voidaan pyrkiä tunnistamaan niin sanotun arvoketjuanalyysin avulla. Arvonluonnin määrittäminen voi olla erityisen hankalaa digitaalisessa toiminnassa, koska digitaalisen toiminnan arvonluonnin mekanismit poikkeavat perinteisemmän liiketoiminnan arvonluonnista. Perinteinen arvoketjuanalyysi, jossa arvonmuodostamisprosessi muodostuu vaiheittaisista yrityksen suorittamista toiminnoista, soveltuu heikosti digitaalisiin toimintamalleihin, joissa esimerkiksi käyttäjien luomalla sisällöllä tai käyttäjien verkostoilla voi olla merkitystä arvonluonnissa.

Markkinaehtoperiaatteen soveltumista verotulojen jakoperusteeksi on kyseenalaistettu erityisesti akateemisessa kirjallisuudessa. Keskeisenä syynä kyseenalaistamiseen on se, että markkinaehtoperiaate perustuu fiktiivisyyteen ja sen teoreettinen pohja on heikko. Esimerkiksi markkinaehtoperiaatteen edellyttämien

Siirtohinnoittelusäännösten tavoitteena on, että yritystoiminnan voitot verotetaan siellä, missä arvo on syntynyt.

Arvoverkosto

Lähde: OECD

Perinteinen arvoketju

vertailukelpoisten markkinaehtoisten liiketoimien löytäminen voi olla haasteellista. Markkinaehtoperiaatteen puutteellinen soveltaminen on myös toisinaan mahdollistanut yrityksille voittojen ja arvonmuodostuksen keinotekoisien eriyttämisen toisistaan ja voittojen ohjaamisen matalamman verorasituksen valtion.

Markkinaehtoperiaatteeseen liittyvien puutteiden vuoksi esimerkiksi EU-komission direktiiviehdotus yhteisen yhdistetyn yritysveropohjan luomiseksi (CCCTB) EU:ssa perustuu verotulojen kaavamaiseen jakoon jäsenvaltioiden välillä yritysten käyttämien varojen, työntekijöiden ja myynnin suhteessa. Ei kuitenkaan ole selvää,

että kaavamainen verotulojen jako olisi verotulojen oikeudenmukaisen jakamisen tai verotuksen tehokkuuden näkökulmasta markkinaehtoperiaatetta parempi vaihtoehto. Kaavamainen verotulojen jako johtaisi myös merkittävään verotulojen uudelleenjakoon valtioiden välillä, minkä vuoksi siitä on vaikeata saavuttaa kansainvälistä yksimielisyyttä. Ainakaan lähitulevaisuudessa siirtymistä kaavamaiseen verotulojen jakoon ei voida pitää todennäköisenä vaihtoehtona EU:ssa tai OECD:ssä. Sen sijaan on mahdollista, että markkinaehtoperiaatteen soveltamista on mukautettava entistä paremmin vastaamaan digitaalisten liiketoimintamallien arvon luontia.

Kansainväliseen verotulojen jakoon sovellettavan markkinaehtoperiaatteen ajantasaisista erityisesti arvon luonnin osalta voidaan pitää mahdollisena kansainvälisen verotuksen murroskohtana. Sen merkitystä Suomelle pohditaan luvussa 6.

3.

Kansainvälinen verosuunnittelu

Kansainvälisen verosuunnittelun keskiössä on liike-tulon monenkertaisen verotuksen estäminen.

Vaikka yritysten toimintaympäristö on entistä kansainvälisempi, yritysten voittojen verottaminen perustuu edelleen jokaisen valtion kansalliseen verolainsäädäntöön.

Eri valtioiden yritysverotuksessa saattaa olla huomattavia eroja sekä verotettavan tulon määrittelyssä eli veropohjassa että tulosta perittävän veron määrässä eli verokannassa. Yrityksen voittojen verotuksen taso saattaa poiketa huomattavasti siitä riippuen, missä valtiossa voitot verotetaan. Toisaalta voittojen verottaminen useammassa kuin yhdessä valtiossa merkitsee voittojen verottamista huomattavan ankarasti.

Kansainvälisen verosuunnittelun keskiössä on liike-tulon monenkertaisen verotuksen estäminen. Monenkertaisen verotuksen estämisessä keskeisessä asemassa ovat verosopimusten määräykset liike-tulon verotusoikeuden jakamisesta, siirtohinnoittelussa sovellettavan markkinaehtoperiaatteen yhdenmukainen soveltaminen ja riitojenratkaisumekanismit, joiden tarkoituksena on viimekädessä poistaa valtioiden erilaisista tulkinnoista muutoin seuraava kahdenkertainen verotus.

Kansainvälinen yritystoiminta mahdollistaa myös verosuunnittelun, jonka tarkoituksena on optimoida kansainvälisen liiketoiminnan voittojen verotus. Kansainvälisen verosuunnittelun keskiössä on verotuk-

sellisesti edullisten toimintavaltioiden löytäminen.

Konsernissa yhtiöiden sijaintivaltioiden lisäksi merkitystä on sovellettavalla liiketoimintamallilla, joka vaikuttaa konsernin voittojen kohdentumiseen eri valtioihin markkinaehtoperiaatteen mukaisesti. Esimerkiksi merkittävien arvoa luovien toimintojen kuten aineettoman omaisuuden kehittämisen ja hyödyntämisen keskittäminen yhteen toimintavaltioon johtaa suhteellisesti suurempaan verotuottojen kertymiseen kyseiseen toimintavaltioon.

Yritysten sijoittautumista verotuksellisesti edullisiin valtioihin pidetään yleisesti hyväksyttävänä verosuunnitteluna. EU:ssa yrityksillä on vapaan sijoittautumisoikeuden nojalla oikeus valita sijainti- ja toimintavaltionsa myös edullisen yritysverotuksen perusteella edellyttäen, että sijaintivaltiossa harjoitetaan todellista taloudellista toimintaa.

Yrityksen voittojen jakautumiseen eri toimintavaltioiden välillä voidaan vaikuttaa myös lukuisilla muilla verosuunnittelukeinoilla. Jotkin verosuunnittelukeinoista voivat johtaa voittojen verottamiseen muualla kuin siinä valtiossa, jossa arvoa luovaa toimintaa harjoitetaan. Tällaiseen toimintaan voidaan viitata aggressiivisena verosuunnitteluna.

Aggressiivisen verosuunnittelun tavoitteena voi olla voittojen verottamatta jää-

minen tai voittojen hyvin alhainen verotus. Aggressiivinen verosuunnittelu voi perustua kansallisten verolainsäädäntöjen tai verosopimusten eroavaisuuksien ja epäjohtonmuokaisuksien hyväksikäyttöön. Se voi perustua myös konsernin eri yhtiöiden välisiin sopimusperusteisiin järjestelyihin, joiden tosiasiallinen taloudellinen luonne ei vastaa sopimusten tarkoitusta.

Kansainvälisen veroyhteistyön painopiste OECD:ssa ja EU:ssa siirtyi 2010-luvun

puolivälissä monenkertaisen verotuksen estämisestä kansainvälisten verosuunnittelumahdollisuuksien rajoittamiseen. Taustalla on valtioiden yhteinen huoli veropohjien rapautumisesta ja sen turvaaminen, että kansainvälisten liiketulojen verotus tapahtuisi siellä, missä arvoa luovaa toimintaa harjoitetaan. Aggressiivista verosuunnittelua on pidetty haitallisena myös verotuksen oikeudenmukaisuuden ja kilpailuneutraalisuuden näkökulmasta.

Kansainvälisen veroyhteistyön painopisteen muuttumista kansainvälisen monenkertaisen verotuksen estämisestä kansainvälisten verosuunnittelumahdollisuuksien rajoittamiseen voidaan pitää murroskohtana, jonka merkitystä Suomelle pohditaan luvussa 5.

4.

Kansainvälinen verokilpailu

Verokantakilpailuun voi osallistua aktiivisesti tai siihen on sopeuduttava.

Kansainvälisestä veroyhteistyöstä huolimatta valtiot myös kilpailevat keskenään. Yritysten voittojen verotus on yksi merkittävistä yritysten kilpailukykyiseen toimintaympäristöön vaikuttavista tekijöistä. Yrityksiin kohdistuvan verokilpailun tavoitteena on houkutella taloudellista toimintaa ja siihen liittyviä verotuloja. Verotulot voivat muodostua paitsi yritystoiminnan voittojen verotuksesta niin myös esimerkiksi työntekijöiden palkkojen ja kulutuksen verottamisesta tai osakkeenomistajille maksettujen osinkojen verotuksesta.

Kansainvälisen verokilpailun myönteisistä ja haitallisista kansantaloudellisista vaikutuksista on kiistelty akateemisessa kirjallisuudessa jo pitkään. Kansainvälisten tutkimusten mukaan on joka tapauksessa kiistatonta, että valtiot osallistuvat yritysverokilpailuun erityisesti voittojen verotukseen sovellettavien verokantojen osalta. Verokantakilpailuun voi osallistua aktiivisesti tai siihen on sopeuduttava. Erityisesti pienille avotalouksille keskeisten kilpailijavaltioiden yhtiöverokannat voivat toimia merkittävänä rajoitteena yhtiöverokantojen asettamisessa.

Tutkimusten mukaan verokilpailu on laskenut merkittävästi yhtiöverokantoja maailmanlaajuisesti viimeisten vuosikymmenten aikana. Yhtiöverokantojen laskun vastapainoksi yritysveropohjia on kuitenkin voitu tiivistää. Yritysten voittojen verotuksen

kokonaisverotaso ja valtioiden yhtiöverotuksesta keräämät verotulot eivät tutkimusten mukaan kokonaisuutena olekaan laskeneet samassa suhteessa yhtiöverokantojen laskun kanssa.

Valtiot ovat lähtökohtaisesti itsemääräämisoikeutensa nojalla vapaita harjoittamaan verokilpailua. Kansainvälisessä yhteistyössä OECD:n ja EU:n tasolla on kuitenkin pyritty estämään valtioiden välistä haitallista verokilpailua. Haitalliseksi verokilpailuksi on katsottu lähinnä sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on houkutella suhteellisen helposti liikuteltavia yritystoimintoja tai omaisuutta vapauttamalla tulo kokonaan tai lähes kokonaan verosta. Haitalliseksi verokilpailuksi on katsottu myös toimenpiteet, joista muiden valtioiden on mahdotonta tai vaikeaa saada tietoa. Haitallisen verokilpailun poistamiseksi OECD:ssa ja EU:ssa on sovittu suosituksista ja käytännesäännöistä, joilla valtiot sitoutuvat pidättäytymään haitalliseksi katsottavasta verokilpailusta.

EU-jäsenvaltioiden verokilpailua rajoittaa myös EU-oikeuden valtioneuvoston kielto. Sen perusteella kiellettyksi voidaan katsoa verokannustimet, joita tarjotaan vain tietyille yhtiöille tai toimialoille. Valtiontukisäännösten valvonta kuuluu Euroopan komission toimivaltaan ja niiden tulkinnan oikeellisuuden ratkaisee EU-tuomioistuin. Valtiontukea koskevilla säännöksillä on käytännössä ollut merkittävä vaikutus jäsenvaltioiden

mahdollisuuksiin harjoittaa verokilpailua veropohjaan kohdistuvilla huojennuksilla.

Valtioiden välisen haitallisen verokilpailun estäminen on keskeisessä osassa OECD:n ja EU:n pyrkimyksissä estää veropohjan rapautumista ja voitonsiirtoa. Joidenkin valtioiden tarjoamat verokannustimet ovat antaneet kansainvälisille yrityksille mahdollisuuden siirtää liiketuloa sieltä, missä arvoa luovaa toimintaa harjoitetaan. Keskeisessä

osassa haitallisen verokilpailun ehkäisyä on myös valtioiden välisen verotusta koskevien tietojenvaihdon parantaminen.

Useiden valtioiden viime aikoina toteuttamat tai suunnittelemat yritysverouudistukset osoittavat, että verokilpailu yrityksistä ja niiden toiminnoista jatkuu edelleen vahvana. Verokilpailun muodot ja painopisteet kuitenkin muuttuvat kansainvälisen veroyhteistyön seurauksena.

Kansainvälisen verokilpailun merkitystä Suomelle pohditaan luvussa 7.

Kansainvälisen verotuksen murros ja Suomi

5.

Veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estäminen (BEPS)

Kansainvälisen verotuksen pelisääntöjen mahdollisimman laaja hyväksyntä ja noudattaminen ovat edellytyksiä verotulojen oikeudenmukaiselle jakamiselle arvoa luovan toiminnan mukaisesti eri valtioiden välillä.

5.1 Tausta ja toimenpiteet

G20-valtioiden aloitteesta OECD aloitti vuonna 2013 veropohjan rapautumista ja voitonsiirron estämistä koskevan BEPS-hankkeen. Sen taustalla oli joidenkin kansainvälisten konsernien harjoittama aggressiivinen verosuunnittelu, jonka tarkoituksena on keinotekoisesti siirtää voittoja verotettavaksi alhaisen verotuksen valtioihin tai välttää voittojen verotus kokonaan. BEPS-hankkeen myötä kansainvälisen veroyhteistyön painopisteen voidaan katsoa siirtyneen kansainvälisen monenkertaisen verotuksen ehkäisemisestä nollaverotuksen ja aggressiivisen verosuunnittelun estämiseen.

BEPS-hankkeen keskeinen tavoite on turvata valtioiden verotulot kansainvälisiltä konserneilta, jotka ovat hyödyntäneet verosopimusten porsaanreikiä ja onnistuneet painamaan verorasitustaan hyvinkin alhaiselle tasolle. Tavoitteen saavuttamiseksi kansainvälisen verojärjestelmän sääntöjä vahvistetaan siten, että kansainvälisestä liiketoiminnasta muodostuvien voittojen verotus tapahtuisi siellä, missä yritys harjoittaa arvoa luovaa taloudellista toimintaa.

BEPS-hanketta on pidetty tähän asti merkittävimpänä kansainvälisen verotuksen ajanmukaistamista koskevana yhteistyöhankkeena. Sen toteuttamiseen osallistuu yli 115 valtiota tai lainkäyttöaluetta.

BEPS-hankkeella on keskeinen merkitys kansainvälisten, mahdollisimman laajasti hyväksytyjen pelisääntöjen luomisessa kansainväliseen verojärjestelmään. Kansainvälisen verotuksen pelisääntöjen mahdollisimman laaja hyväksyntä ja noudattaminen ovat edellytyksiä verotulojen oikeudenmukaiselle jakamiselle arvoa luovan taloudellisen toiminnan mukaisesti eri valtioiden välillä. Myös kansainvälisten yritysten näkökulmasta laaja kansainvälinen yhteistyö on tärkeä edellytys verotuksen ennakoitavuudelle ja oikeusvarmuudelle.

BEPS-hankkeen toimenpiteet kansainvälisen verojärjestelmän vahvistamiseksi jakautuvat kolmeen kokonaisuuteen, joista jokaisella on tärkeä merkitys edellä kuvattujen tavoitteiden saavuttamisessa. Toimenpiteet ja niiden keskeiset tavoitteet on kuvattu seuraavan sivun taulukossa.

BEPS-toimenpiteet ja tavoitteet

Toimenpide	Tavoite
1. Läpinäkyvyys ja oikeusvarmuus a. Ns. hybriditilanteiden estäminen b. Korkovähennysrajoitukset c. Väilyhteisösäännökset d. Haitallisen verokilpailun estäminen	> Kansallisten verosääntöjen aukottomuus
2. Taloudellinen sisältö a. Verosopimusten väärinkäytön estäminen b. Kiinteän toimipaikan laajentaminen c. Siirtohinnoittelusäännösten päivitys	> Verotulojen jakaminen arvonluonnin mukaisesti
3. Läpinäkyvyys ja oikeusvarmuus a. Maakohtainen raportointi b. Siirtohinnoitteludokumentointi c. Riidanratkaisun tehostaminen	> Verovalvonta ja monenkertaisen verotuksen estäminen

5.2 BEPS-toimenpiteiden toteuttaminen

BEPS-hankkeen toimenpiteiden toteuttaminen alkoi vuonna 2016 ja se tapahtuu kaikilla kansainvälisen verojärjestelmän tasoilla: kansallinen lainsäädäntö, verosopimukset ja niiden tulkinta sekä EU-oikeus. Suomen verojärjestelmän toimivuuden ja kansainvälisen kilpailukykyyn näkökulmasta merkitystä on toimenpiteiden toteuttamisella sekä Suomessa että muissa valtioissa.

EU:n sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan on katsottu edellyttävän, että jäsenvaltiot toimeenpaneavat BEPS-hankkeen toimenpiteet koordinoitusti. EU:ssa on pidetty tärkeänä, että kansainvälisten yritysten verotus tapahtuu oikeudenmukaisesti ja

tehokkaasti siten, että voitot verotetaan taloudellisen arvonluonnin periaatteen mukaisesti kussakin EU:n jäsenvaltiossa. Samalla on pidetty tärkeänä valtioiden välisen haitallisen verokilpailun ja voittojen monenkertaisen verotuksen välttämistä EU:n sisämarkkinoilla.

BEPS-hankkeen kokonaisuudesta verojärjestelmien johdonmukaisuutta sekä läpinäkyvyyttä ja oikeusvarmuutta koskevat toimenpiteet toteutetaan EU:ssa koordinoitusti direktiivein, jotka jäsenvaltioiden tulee implementoida kansalliseen lainsäädäntöönsä.

Taloudellista sisältöä koskevat muutokset toteutetaan pääosin OECD:n toimenpitein sekä verosopimuksia että niiden tulkintaa koskevin muutoksin. Samoin BEPS-hankkeen toimenpiteet koskien

EU:n sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan on katsottu edellyttävän, että jäsenvaltiot toimeenpaneavat BEPS-hankkeen toimenpiteet koordinoitusti.

EU:n BEPS-direktiivit

Toimenpide	Voimaantulo
1. Rajat ylittävien ennakkopäätösten automaattinen tietojenvaihto	2017-
2. Maakohtainen raportointi	2017-
3. Veronkiertodirektiivi (ATAD) a. Korkovähennysrajoitukset b. Maastapoistumisverotus c. Yleinen veronkiertosäännös d. Väilyhteisösäännökset e. Hybriditilanteet	2019-
4. Riitojenratkaisudirektiivi	2019-
5. Kansainvälisten verosuunnittelurakenteiden ilmoittamisvelvollisuus	2020-

monikansallisten konsernien maakohtaista verotietojen raportointia ja veroriitojen ratkaisemisen tehostamista toteutetaan pääosin verosopimuksia muuttamalla. EU-valtioiden välillä osa näistä muutoksista toteutetaan kuitenkin direktiivein.

Siirtohinnoittelua, siirtohinnoitteludokumentointia ja maakohtaista raportointia koskevat muutokset on otettu osaksi OECD:n siirtohinnoitteluhjeiden päivitystä vuonna 2017. Muiden verosopimuksia koskevien BEPS-toimenpiteiden toteuttaminen tapahtuu valtioiden välisiä verosopimuksia ja niiden tulkintaa muuttamalla.

Osana BEPS-hanketta laadittiin monenkeskinen sopimus (*multilateral instrument, MLI*), joka mahdollistaa nykyisten verosopimusten nopean päivittämisen

BEPS-toimenpiteiden mukaiseksi ilman kahdensivuisia verosopimusneuvotteluita. Monenkeskisen sopimuksen voimaansaatminen on kuitenkin valtioille vapaaehtois- ta ja se sisältää vain muutamia pakollisia määräyksiä. Suomi on saattamassa sopimuksen voimaan vuoden 2018 aikana. Verosopimusten väärinkäytön estämistä ja riitojen ratkaisujen tehostamista koskevien pakollisten määräysten lisäksi monenkeskisen sopimus tuo eräisiin Suomen verosopimuksiin pakollisen välimiesmenettelyn. Pakollinen välimiesmenettely on monenkeskisen sopimuksen tuomista muutoksista käytännössä merkittävin, koska se tehostaa yrityksiin kohdistuvan kahdenkertaisen verotuksen poistamista kansainvälisissä veroriidoissa.

OECD:n monenkeskinen sopimus ja Suomen valinnat

Toimenpide	Pakollisuus/ Valinnaisuus	Suomen valinta
1. Hybriditilanteet	Valinnainen	Ei
2. Verosopimusten väärinkäyttö	Pakollinen	-
3. Kiinteän toimipaikan välttäminen	Valinnainen	Ei
4. Riitojen ratkaisun tehostaminen	Pakollinen	-
5. Pakollinen välimiesmenettely	Valinnainen	Kyllä

5.3 Merkitys Suomelle

Verotulojen jakaminen valtioiden välillä yritysten luoman arvon perusteella on lähtökohtaisesti Suomen ja suomalaisten yritysten edun mukaista. Tämä perustuu oletukseen siitä, että kotimaiset yritykset harjoittavat merkittävässä määrin BEPS-toimenpiteissä kuvattuja arvoa luovia toimintoja, jotka kerryttävät verotuloja Suomeen. Suomalaisten yritysten näkökulmasta kansainvälisen liiketoiminnan voittojen verotus Suomessa on yleensä edullista edellyttäen, että Suomen yhteisöverokanta on kansainvälisesti kilpailukykyisellä tasolla. Myös läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden lisääminen on lähtökohtaisesti Suomen ja suomalaisten yritysten edun mukaista, koska tavoitteena on varmistaa monikan-sallisten konsernien voittojen verottaminen kertaalleen oikeassa valtiossa.

Toisaalta BEPS-hankkeen toteuttaminen johtaa maailmanlaajuisesti merkittäviin lainsäädännön ja tulkintakäytännön muutoksiin. Todennäköistä on, että erityisesti siirtohinnoittelua koskevat valtioiden väliset veroriidat lisääntyvät, koska valtiot kiinnittävät siirtohinnoitteluun yhä enemmän huomiota tarkentuneiden tulkintaohjeiden ja lisääntyneen läpinäkyvyyden seurauksena. Mahdollista on, että Suomen ja muiden valtioiden näkemykset siitä, missä yrityksen arvoa luovaa toimintaa tosiasias- sa harjoitetaan poikkeavat toisistaan. Suomen verotulojen näkökulmasta riskinä on se, että suomalaisten konsernien arvoa luovien toimintojen katsotaan hajautuneen konsernin muihin kuin suomalaisiin yhtiöihin.

Valtioiden väliset riidat kansainväliseen liiketoimintaan liittyvien verotulojen jakamisessa ovat merkittävä riski sekä Suomelle että suomalaisille yrityksille. EU:n riitojen-

Verotuksen ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että Suomessa toimivat yritykset voivat saada varmuuden siitä, ettei kansainvälisen liiketoiminnan harjoittamisesta aiheudu kaksinkertaista verotusta.

ratkaisua koskevan direktiivin ja OECD:n monenkeskiseen sopimukseen sisältyvän pakollisen välimiesmenettelyn tavoitteena on, että valtiot pakotetaan löytämään ratkaisu verotulojen jakamista koskevaan riitaan. Pakkosovittelun tarkoituksena on poistaa valtioiden välisestä tulkintaerimielisyydestä yritykselle aiheutuva kahdenkertainen verotus.

Verotuksen ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että Suomessa toimivat yritykset voivat saada varmuuden siitä, ettei kansainvälisen liiketoiminnan harjoittamisesta aiheudu kahdenkertaista verotusta. Tästä näkökulmasta olisi perusteltua, että Suomi soveltaisi pakollista sovittelumenettelyä mahdollisimman laajasti verosopimuksissaan. Pakkosovittelun käyttöönotto edellyttää kuitenkin myös toisen verosopimusvaltion hyväksyntää menettelylle. OECD:n monenkeskisen sopimuksen perusteella pakkosovittelu laajenee vain muutamaiin EU:n ulkopuolisiin verosopimusvaltioihin, vaikka Suomi valitsikin pakkosovitteluun osallistumisen.

Käytännössä pakkosovittelu tarkoittaa sitä, että toisen valtion tulee luopua ainakin osasta verotuloja kahdenkertaisen verotuksen estämiseksi. Mahdollista on, että Suomi joutuu pakkosovittelun seurauksena luopumaan verotuloistaan aiempaa useammin. Jälkikäteiseen riidanratkaisuun liittyvien riskien vuoksi sekä Suomen että suomalaisten yritysten edun mukaista olisi pyrkiä ennalta ehkäisemään kansainvälisten veroriitojen syntymistä erityisesti siirtohinnoittelussa. Kansainvälinen veroyhteistyö on kuitenkin toistaiseksi painottunut jälkikäteiseen riidanratkaisuun. Verosopimusvaltioiden välillä voidaan nykyisin sopia ns. ennakkohinnoittelusopimuksista (advance pricing agreement, APA), joilla määritellään hyväksyttävät siirtohinnoitteluperusteet kansainväliselle liiketoimelle. Suomen tulisi pyrkiä edistämään ennakkohinnoittelusopimusten tai muiden vaihtoehtoisten menetelmien kuten yritysten ja verohallintojen välisen ennakkolisten keskustelujen käyttöä

kansainvälisten siirtohinnoittelua koskevien veroriitojen ehkäisykeinona.

EU:n veronkiertodirektiivin toimeenpano tiivistää veropohjaa osaltaan sekä Suomessa että muissa EU:n jäsenvaltioissa. Veronkiertodirektiivin kokonaisvaikutus yhtäältä Suomen verotuottoihin ja toisaalta kilpailukykyyn toimintaympäristönä riippuu direktiivin toimeenpanosta Suomessa ja muissa EU-valtioissa. Kokonaisuutena kansainväliset verosuunnittelumahdollisuudet EU:ssa pienentyvät veronkiertodirektiivin seurauksena samalla, kun eri jäsenvaltioiden verolainsäädäntöjen erot pienentyvät. Tämän voidaan arvioida hyödyttävän Suomea, koska täällä harjoitetusta taloudellisesta toiminnasta muodostuneiden voittojen keinotekoinen siirtäminen toiseen jäsenvaltioon vaikeutuu. Osassa jäsenvaltioita veropohjan tiivistämisen vastapainoksi yhtiöverokantaa ollaan alentamassa. Tällä voi olla vaikutuksia Suomen kilpailukykyyn yritysten toimintaympäristönä.

Suomen kilpailukykyyn näkökulmasta tulee kiinnittää huomiota myös siihen, ettei EU:n veronkiertodirektiivin toimeenpano tarpeettomasti heikennä yritysten toimintaedellytyksiä Suomessa. Kilpailukykyyn kannalta keskeisiä toimenpiteitä ovat korkovähennysrajoitukset ja välyhteisölainsäädäntö. Korkovähennysrajoituksilla voi olla vaikutuksia investointeihin, koska jatkossa rajoituksia on direktiivin mukaan sovellettava myös muihin kuin konsernin sisäisiin lainoihin. Tutkimusten mukaan konsernilainoihin liittyvät vähennysrajoitukset eivät vaikuta yritysten investointeihin mutta pankkilainojen korkojen vähennysrajoituksilla saattaa olla vaikutuksia. Välyhteisölainsäädäntö vaikuttaa Suomen asemaan konsernien emoyhtiöiden sijaintipaikkana. Muita jäsenvaltioita epäedullisemmat säännökset saattavat haitata tytäryhtiöiden perustamista erityisesti ETA-alueen ulkopuolelle. EU:n veronkiertodirektiivin toimeenpanossa joudutaan väistämättä tasapainoilemaan veropohjan turvaamisen ja kansainvälisen kilpailukykyyn välillä.

6.

Digitaalisen talouden vaikutus

Alustatalouteen kiteytyy useita ominaisuuksia, jotka haastavat kansainvälisen verotuksen vakiintuneet periaatteet.

6.1 Tausta

Talous- ja tuottavuuskasvun pääajurit ovat teknologinen kehitys ja kansainvälisen työnjaon syventyminen. Maailmankaupan vapautuminen, EU:n yhteismarkkinoiden syventäminen ja digitalisaatio on tehnyt mahdolliseksi ja kannattavaksi hajauttaa yritysten tavaroita ja palveluita markkinoille tuottavia arvoketjuja yhä hienojakoisemmalta tavalla ja yhä laajemmalle maantieteelliselle alueelle. Samalla konsernien sisäiset rajat ylittävät liiketoimet eri yhtiöiden välillä ovat kasvattaneet merkitystään huomasti. Sisäisillä liiketoimilla tarkoitetaan esimerkiksi yhtiöiden välisiä tavara- ja palvelumyyntejä sekä rahoitusta. Digitaalisessa taloudessa merkitystään ovat kasvattaneet erityisesti aineettomiin oikeuksiin kohdistuvat liiketoimet, joihin kuuluvat esimerkiksi tutkimus- ja tuotekehityspalvelut ja aineettomien oikeuksien hallinta.

Digitalisaatio on mahdollistanut myös täysin uusia liiketoimintamalleja. Erityisesti digitaalisia alustoja hyödyntävä alustatalous on nopeassa kasvussa. Viime vuosiin saakka pääosa alustatalouden uusista yrityksistä ja liiketoimintamalleista on kehitetty kuluttajamarkkinoille. Yhä useammat perinteisempien toimialojen yritykset ovat alkaneet hakea digitaalisuuden mahdollistamia, täydentäviä liiketoimintamalleja, joilla pyritään hyödyntämään myös alustatalouden etuja. Digitaalisen talouden

erottaminen muusta taloudesta ei enää ole mahdollista.

Alustatalouteen kiteytyy useita ominaisuuksia, jotka haastavat kansainvälisen verotuksen vakiintuneet periaatteet, joilla taloudellisesta toiminnasta muodostuvaa veropohjaa jaetaan eri valtioiden välillä:

- Virtuaalinen (ei-fyysinen) läsnäolo markkinoilla
- Aineettoman omaisuuden (mm. ohjelmistot ja algoritmit) keskeinen merkitys
- Käyttäjiltä kerätyn datan ja käyttäjien luoman sisällön keskeinen merkitys

Kansainvälisen verojärjestelmän haasteet koskevat lähdevaltioperiaatetta, jonka nojalla verotusoikeus muodostuu vain silloin, kun tulolla ja arvonluonnilla on riittävä taloudellinen yhteys lähdevaltioon. Taloudellisen yhteyden muodostuminen taas edellyttää riittävää fyysistä läsnäoloa lähdevaltiossa. Digitaalisiin liiketoimintamalleihin perustuvassa toiminnassa ja arvonluonnissa fyysinen läsnäolo lähdevaltiossa ei yleensä ole välttämätöntä. Internetin kautta voidaan periaatteessa tarjota palveluita ja kerätä tietoja rajattomasti ilman, että yrityksen on välttämätöntä olla muutoin kuin virtuaalisesti läsnä palveluiden käyttäjien sijaintivaltiossa. Palvelun tarjoaminen tai tietojen kerääminen internetin kautta ei muodosta kiinteää toimipaikkaa palvelun käyttäjän asuinvaltiolle nykyisten kansainvälisten verotusperiaatteiden mukaan.

Toinen keskeinen digitaalisten liiketoimintamallien tuoma haaste kansainväliselle verojärjestelmälle on arvonluonnin mekani-
nismien muuttuminen. Perinteinen lineaarinen arvoketju on muuntumassa globaaliksi arvoverkostoksi, jossa esimerkiksi alustan kautta tarjottavien palvelujen käyttäjillä ja niiden muodostamalla verkostolla voidaan nähdä olevan keskeinen merkitys arvonluonnissa. Arvonluonnissa alustan kautta kerätyllä datalla on keskeinen merkitys. Kerättyä dataa voidaan hyödyntää esimerkiksi palvelun parantamiseen tai sitä voidaan myydä yrityksille esimerkiksi kohdennettua mainontaa varten. Joissakin liiketoimintamalleissa käyttäjien muodostamilla verkostoilla on keskeinen merkitys arvonluonnissa. Arvoketjua ja -verkostoa on kuvattu tämän selvityksen sivulla 16.

Markkinaehtoperiaatteen mukaisesti kansainvälisten yritysten voitot kohdistetaan verotettavaksi sinne, missä niiden arvoa luovaa toimintaa harjoitetaan. Markkinaehtoperiaatteen mukaisesti arvoa luoviksi toimintoiksi katsotaan vain yrityksen itse harjoittamat toiminnot – mutta ei esimerkiksi palvelun käyttäjän luomaa sisältöä tai käyttäjien muodostamasta verkostosta muodostuvaa lisäarvoa. Markkinaehtoperiaatteen mukaisesti pelkkää käyttäjiä koskevan tiedon keräämistäkään ei pidetä arvoa luovana toimintana. Tällaiselle raakadatalle muodostuu arvoa vasta, kun yritys järjestee, analysoi ja muilla tavoin hyödyntää kerättyä dataa. Usein tietojen kerääminen ja hyödyntäminen tapahtuvat eri valtioissa.

Digitaaliseen liiketoimintaan liittyvät erityispiirteet ovat saaneet erityisesti väestöltään suuret valtiot kyseenalaistamaan yrityksen fyysisen läsnäolon edellytyksen tarkoituksenmukaisuuden lähdevaltion verotusoikeuden edellytyksenä.

6.2 OECD:n digitaalisen talouden verohaasteita koskeva hanke

6.2.1 Hankkeen kuvaus ja aikataulu

OECD:ssä on meneillään digitalisaation aiheuttamia verohaasteita koskeva hanke, jonka tavoitteena on sopeuttaa kansainvälisen verotuksen periaatteita vastaamaan paremmin nykyistä liiketoiminnan toimintaympäristöä. Hankkeen väliraportti julkaistiin 16.3.2018.

Väliraportin mukaan hankkeeseen osallistuvat yli 115 valtiota eivät toistaiseksi ole saavuttaneet yhteisymmärrystä siitä, tulisiko kansainvälisen verotuksen periaatteita muuttaa digitalisaation seurauksena ja miten mahdolliset muutokset tulisi toteuttaa. Keskeiset erimielisyydet koskevat sitä, mikä merkitys virtuaaliselle läsnäololle markkinoilla tulisi antaa verotusoikeutta jaettaessa ja miten raakadatan kerääminen samoin kuin käyttäjien luoma sisältö tulisi huomioida yrityksen arvon luonnissa. OECD:n tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys tarvittavista kansainvälisen verotuksen muutoksista vuoden 2019 aikana. Hankkeen loppuraportti on tarkoitus antaa vuonna 2020.

6.2.2 Merkitys Suomelle

Suomen kannalta on tärkeää, että digitaalisen talouden verotusperiaatteista sovitaisiin mahdollisimman laajasti OECD:n tasolla. Digitaalisen talouden verotusperiaatteiden muuttamisessa on kyse digitaalisesta liiketoiminnasta muodostuneiden voittojen verotusoikeuden osittaisesta siirtämisestä yrityksen asuinvaltiolta lähdevaltiolle eli valtiolle, jossa digitaalisten palveluiden käyttävät sijaitsevat.

Muutokset todennäköisesti pienentäisivät Suomen osuutta kansainvälisen digitaalisen liiketoiminnan verotuloista, koska verotusoikeuden painopistettä siirrettäisiin asuinvaltiosta lähdevaltioon. Viennistä riippuvaisena ja väestöltään pienenä valtiona Suomi on hyötynyt nykyisestä liiketulon verotusperiaatteista, jotka painottavat asuinvaltion verotusoikeutta ja yrityksen oman arvonluonnin merkitystä.

Viennistä riippuvaisena ja väestöltään pienenä valtiona Suomi on hyötynyt nykyisestä liiketulon verotusperiaatteista, jotka painottavat asuinvaltion verotusoikeutta ja yrityksen oman arvonluonnin merkitystä.

Digitaalista liiketoimintaa harjoittavien suomalaisten yritysten näkökulmasta verotusperiaatteiden muuttaminen johtaisi siihen, että osa Suomessa verotetusta liiketulosta siirtyisi jatkossa verotettavaksi niihin valtioihin, joissa yritysten asiakkaat sijaitsevat. Jos liiketulon verotusoikeuden osittainen siirto asuinvaltiosta lähdevaltioon toteutetaan koordinoitusti verosopimuksia muuttamalla, verotusoikeuden siirto ei kuitenkaan aiheuttaisi tulon kahdenkertaista verotusta. Liiketuloon sovellettavien verotusperiaatteiden mukaisesti lähdevaltiossa verotettuun liiketuloon kohdistuva vero tulisi joko hyvittää tai sama tulo vapauttaa Suomessa tulon kahdenkertaisen verotuksen estämiseksi. Jos lähdevaltion verotusoikeuden laajentamiseen päädyttäisiin, muutokset tulisi toteuttaa riittävän yksiselitteisellä ja selkeällä tavalla. Muutoin muutokset saattaisivat lisätä riskiä lähdevaltion ja asuinvaltion erimielisyyksistä verotusoikeuden jakamisesta ja siten aiheuttaa kansainvälisen liiketulon kaksinkertaista verotusta.

Jos OECD:ssä ei saavuteta yhteisymmärrystä kansainvälisten verotusperiaatteiden sopeuttamisesta digitaaliseen talouteen, riski nykyisiin verotusperiaatteisiin tyytymättömien valtioiden yksipuolisista toimista kasvaa. Toistaiseksi vain muutama valtio on ottanut käyttöön tai tehnyt päätöksen ottaa käyttöön erityisen digitaalisia palveluita koskevan veron. Ensimmäisenä veron otti käyttöön Intia vuonna 2016. Yksipuoliset toimet voivat johtaa kansainvälisen liiketulon kahdenkertaiseen verotukseen, koska yrityksen asuinvaltiolla ei olisi veloitetta hyvittää lähdevaltiossa perittyä veroa.

Suomen ja suomalaisten yritysten kannalta parempi vaihtoehto olisi, että OECD:ssä saavutetaan yhteisymmärrys tarvittavista toimista ja niiden toteuttamisesta koordinoitulla tavalla. Suomen edun mukaista olisi, että mahdollisista muutoksista huolimatta merkittävä osa kansainvälisen liiketoiminnan voitoista jaettaisiin edelleen yrityksen omaa arvonluontia painottavalla tavalla. Laajan kansainvälisen yhteisymmärryksen saavuttaminen edellyttäneekin myönnytyksiä lähdevaltion verotusoikeuden laajentamiseksi joissakin tilanteissa.

6.3 EU:n digiverotusta koskevat direktiiviehdotukset

6.3.1 Digitaalisten palveluiden vero

EU:n komissio antoi 21.3.2018 kaksi direktiiviehdotusta digitaalisen talouden aiheuttamien verohaasteiden ratkaisemiseksi. Komission ehdottama ratkaisu perustuu vaiheittaiseen lähestymistapaan, jossa jäsenvaltiot ottaisivat käyttöön väliaikaisen veron tiettyjen digitaalisten palveluiden osalta (digitaalisten palveluiden vero) ja pysyvän ratkaisun, joka perustuisi kiinteän toimipaikan määritelmän laajentamiseen digitaalisia liiketoimintamalleja hyödyntävien yritysten osalta (digitaalinen kiinteä toimipaikka).

Direktiivien hyväksyminen edellyttää EU:n jäsenvaltioiden yksimielisyyttä. Tällä hetkellä yksimielisyyden saavuttaminen vaikuttaa erittäin hankalalta. Komissio on ehdottanut muutosten voimaantuloa jo vuonna 2020. Aikataulua ei voida pitää kovin realistisena, kun otetaan huomioon ehdotuksiin liittyvä poliittinen erimielisyys. Jos ehdotuksista ei saavuteta yksimielisyyttä, vaihtoehtoisina etenemisreitteinä voivat olla vähintään yhdeksän jäsenvaltiota edellyttävä tiivistetyn yhteistyön malli tai jäsenvaltioiden yksipuoliset toimet.

OECD:ssä digitaalisen talouden verotusta koskeviin väliaikaisiin ratkaisuihin on suhtauduttu torjuvasti. Myös komission tarkoituksena on estää tilanne, jossa EU:n jäsenvaltiot katsoisivat olevan tarpeen ottaa käyttöön yksipuolisia digitaalisen toiminnan verotamista koskevia säännöksiä. EU:n jäsenvaltioista ainakin Italia ottaa veron käyttöön vuonna 2019. Myös Espanja on suunnitellut käyttöönottoa vuodesta 2019 alkaen.

Komission esittämän digitaalisten palveluiden veron lähtökohtana on, että digitaalisten palvelujen käyttäjien luovuttama data tai luoma sisältö synnyttää digitaalisessa toiminnassa yritykselle arvoa, jolloin myös käyttäjän sijaintivaltiolla tulisi olla verotusoikeus digitaalisesta toiminnasta muodostuneisiin voittoihin. OECD:n tasolla tämän oletettaman oikeellisuudesta ei kuitenkaan ole toistaiseksi päästy yhteisymmärrykseen. Toistaiseksi kerättyä

tietoa kohdellaan raaka-aineen kaltaisena tuotannon tekijänä, jonka hankintaa itsessään ei pidetä arvoa luovana toimintana.

Digitaalisista palveluista perittävä vero koskisi vain suuria monikansallisia konserneja, joiden liikevaihto on yli 750 miljoonaa euroa ja veron soveltamisalaan kuuluvien digitaalisten palveluiden myynti EU:ssa yli 50 miljoonaa euroa. On arvioitu, että merkittävä osa veron soveltamisalaan kuuluvista konserneista olisi yhdysvaltalaisia.

Direktiiviehdotuksen mukaan veron määrä olisi 3 prosenttia erikseen määritellyistä digitaalisista palveluista saaduista bruttotuloista. Digitaalisten palveluiden määrittelmä kattaisi digitaalisella alustalla tapahtuvan mainostamisen ja välitystoiminnan sekä käyttäjistä digitaalisella alustalla kerätyn tiedon myynnin. Mahdollista on, että jäsenvaltioiden välisissä neuvotteluissa veron soveltamisalaan kuuluvien palveluiden määrittelmää tai veron suuruutta muutetaan.

Vero jaettaisiin jäsenvaltioihin sen mukaan, missä digitaalisen alustan kautta toimitettuja mainoksia katsotaan tai missä digitaalisen alustan käyttäjät sijaitsevat. Verotusoikeus perustuisi siis käyttäjän sijaintivaltioon ja vero jaettaisiin käyttäjien sijaintivaltioiden välillä käyttäjien määrien välisessä suhteessa. Käyttäjien suhteessa jaettava vero hyödyttäisi käytännössä eniten väestöltään suuria EU-jäsenvaltioita.

6.3.2 Digitaalinen kiinteä toimipaikka

Komission ehdottama pysyvä ratkaisu perustuu OECD:n hankkeessakin esillä olleeseen digitaaliseen kiinteään toimipaikkaan. Ehdotuksen mukaan digitaalisen kiinteän toimipaikan sijaintivaltiolle muodostuisi verotusoikeus edellyttämättä yritykseltä fyysistä läsnäoloa kyseisessä valtiossa.

Digitaalinen kiinteä toimipaikka koskisi digitaalisia palveluita tarjoavia yrityksiä. Digitaalisella palvelulla tarkoitettaisiin internetin tai sähköisen verkon kautta tarjottua palvelua, joka tarjotaan pääasiassa automaattisesti edellyttäen vain minimaalista ihmisen osallistumista. Digitaalisen palvelun käsite olisi hyvin laaja eikä sitä

olisi rajoitettu vain tiettyihin digitaalisiin palveluihin kuten digitaalisten palveluiden veroa.

Direktiiviehdotuksen mukaan digitaalinen kiinteä syntyisi jäsenvaltioon, jos yksi tai useampi seuraavista edellytyksistä täytyisi

- Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta saadun liikevaihdon määrä on yli 7 miljoonaa euroa
- Digitaalisten palvelujen käyttäjien määrä on yli 100 000
- Digitaalisten palvelujen tarjoamiseksi tehtyjen yrityssovimusten (B2B) määrä on yli 3 000

Jos digitaalisia palveluita tarjoavalle yritykselle muodostuisi digitaalinen kiinteä toimipaikka yhteen tai useampaan EU:n jäsenvaltioon, osa yrityksen tuloista jaettaisiin verotettavaksi kyseisiin jäsenvaltioihin. Komission direktiiviehdotus sisältää monimutkaiset säännökset siitä, miten digitaaliselle kiinteälle toimipaikalle jaettava osa määritellään. Voitonjakaminen perustuu lähtökohtaisesti OECD:n markkinaehtoperiaatteeseen, mutta periaatetta on mukautettu siten, että digitaalisten palvelujen tarjontaan liittyvä arvonluonti tulisi paremmin huomioon otetuksi voitonjakamisessa.

Komission ehdotuksessa digitaalisesta palveluliiketoiminnasta saadun tulon kaksinkertainen verotus poistettaisiin siten, että yrityksen asuinvaltion tulisi luopua verotusoikeudestaan digitaaliselle kiinteälle toimipaikalle jaettavan voiton osalta. Käytännössä komission ehdotus merkitsisi verotulojen siirtymistä yritysten asuinvaltioista niihin valtioihin, joissa digitaalisten palveluiden käyttäjät sijaitsevat.

6.3.3 Merkitys Suomelle

Kansainvälisen verojärjestelmän yhtenäisyyden näkökulmasta digitaalisten palveluiden vero on monelle tapaa ongelmallinen. Komission ehdottama vero koskisi vain tiettyjä digitaalisia liiketoimintamalleja, joita käyttävien yritysten voittoja ei komission näkemyksen mukaan veroteta riittävästi EU:n alueella. Käytännössä kyse on

Suomella ei ole juuri syitä tukea komission ehdottamaa digitaalisten palveluiden veroa. Digitaalisten palveluiden vero merkitsisi irtaantumista OECD:ssa sovitusta kansainvälisen verotuksen periaatteista.

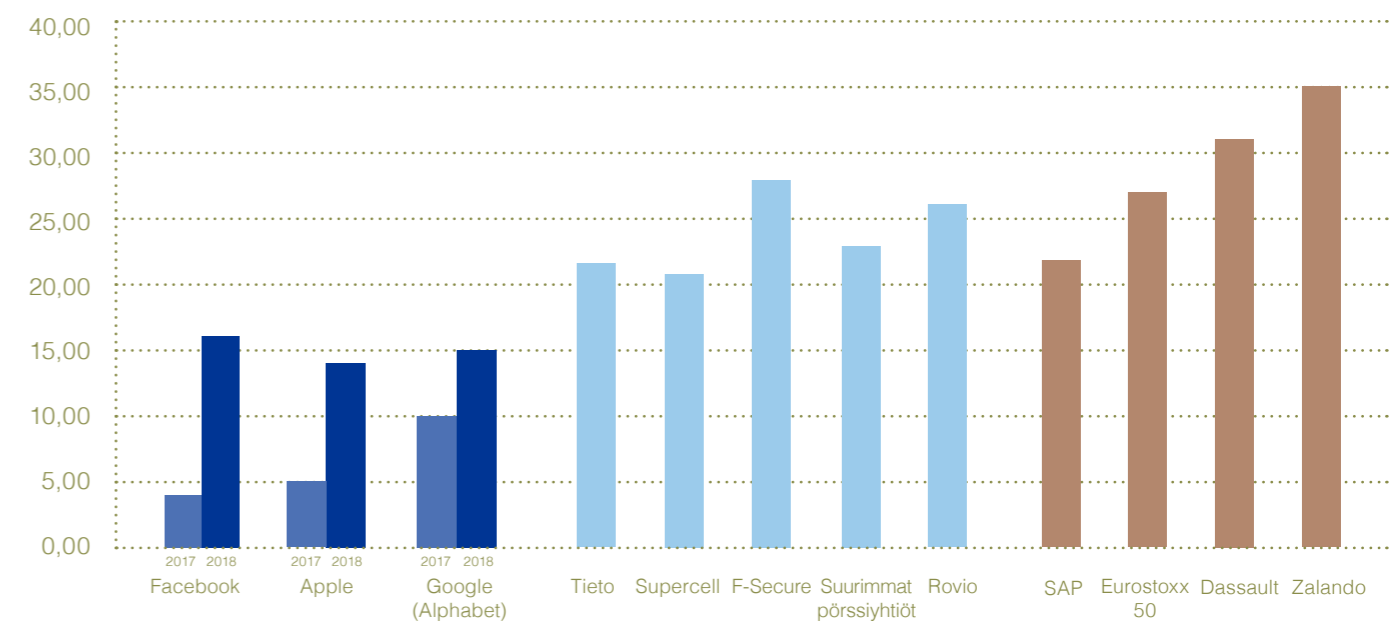
erityisesti yhdysvaltalaisista konserneista. Komission digitaalisen talouden verotusta koskevan tiedonannon mukaan digitaalisia liiketoimintamalleja hyödyntävien konsernien keskimääräinen efektiivinen veroaste on vain 9,5 %, kun perinteisempää liiketoimintaa harjoittavien konsernien veroaste on yli 23 %. Erot selittyvät ainakin osaltaan muutamien yhdysvaltalaisien konsernien alhaisilla veroasteilla ennen BEPS-hankkeen toteuttamista ja Yhdysvaltojen vuoden 2018 verouudistusta. OECD on tähän asti suhtautunut torjuvasti ajatuksen tiettyjen digitaalisten liiketoimintamallien erilaisesta kohtelusta kansainvälisessä verojärjestelmässä. On myös arvioitu, että BEPS-hanke ja Yhdysvaltojen verouudistus ovat merkittävästi muuttaneet yhdysvaltalaisien konsernien liiketoimintarakenteita. Komission perustelut väliaikaisen veron tarkoituksenmukaisuudelle eivät siis välttämättä ole kestävällä pohjalla.

Vaikka digitaalisten palveluiden verolla olisi tarkoitus paikata voittojen alhaisempaa verotusta, sen ominaisuudet kuitenkin poikkeavat keskeisiltä ominaisuuksiltaan

tuloverosta. Komission ehdottama vero laskettaisiin liikevaihdon eikä voiton perusteella, eikä veroa pidettäisi kansainvälisen verojärjestelmän näkökulmasta tuloverona. Vaikka komissio on suositellut jäsenvaltioille veron vähentämistä kuluna yrityksen asuinvaltiossa, valtioiden väliset verosopimukset eivät edellyttäisi kaksinkertaisen verotuksen poistamista veron kohteena olevan yrityksen asuinvaltiossa. Kansainvälisen verojärjestelmän näkökulmasta digitaalisten palveluiden vero näyttäytyisi kummajaisena, joka sijoittuu tuloverotuksen ja arvonlisäverotuksen välimaastoon. Tästä syystä veron vaikutuksia muun muassa digitaalisten palveluiden hintoihin on vaikeata arvioida ennalta.

Suomella ei ole juuri syitä tukea komission ehdottamaa digitaalisten palveluiden veroa. Digitaalisten palveluiden vero merkitsisi irtaantumista OECD:ssä sovitusta kansainvälisen verotuksen periaatteista, jotka ovat Suomen ja suomalaisten yritysten kannalta olleet edullisia. Alustavan arvion mukaan vero kerryttäisi verotuloja Suomeen noin 20-30 miljoonaa euroa vuodessa.

Miten digitaalisen liiketoiminnan yhtiöitä verotetaan?

Yhdysvaltalaisien yhtiöiden veroasteet kuvaavat USA:n ulkopuolista liiketoimintaa (2017)

Koko konsernin veroaste (2018)

Kirjanpidolliset efektiiviset veroasteet. Googlen ja Applen tiedot ovat vuoden 2018 ensimmäiseltä puoliskolta, Facebookin tiedot vuotta 2018 koskevasta markkinaohjeistuksesta. Suomalaisista yhtiöistä vuodet 2015-2017, sikäli kun käytettävissä. Eurooppalaisista yhtiöistä 2016 ja 2017, Eurostoxx 50 vuodet 2015-2017.

Määrä vastaa alle 0,5 % vuoden 2019 arvioidusta yhteisöveron tuotosta. Veron keskeisimmät tukijat vaikuttavat olevan suuria jäsenvaltioita, joihin valtaosa komission arvioimasta lähes 5 miljardin euron verotuloista kertyisi. Vaikka veron on arvioitu kohdistuvan vain muutamaa suomalaiseen konserniin, veron käyttöön otolla voisi olla haitallisia vaikutuksia paitsi kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen näkökulmasta niin myös kansainvälisen liiketoimintaympäristön vakauden näkökulmasta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen vastatoimien mahdollisuutta ei voida sulkea pois.

Komission ehdottaman digitaalisen kiinteän toimipaikan käyttöönotto EU:ssa merkitsisi irtiottoa OECD:n kiinteän toimipaikan määritelmästä ja markkinaehtoperiaatteesta. Komission oletuksena lienee ollut, että OECD:n digitaalisen talouden verotusta koskeva yhteistyö johtaa samaan lopputulokseen. OECD:ssä ei kuitenkaan toistaiseksi ole päästy yhteisymmärrykseen kiinteän toimipaikan määritelmän laajentamisesta ja markkinaehtoperiaatteen sopeuttamisesta digitaalisen liiketoiminnan arvon luonnin osalta.

Digitaalisen kiinteän toimipaikan soveltaminen EU:n jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välillä edellyttäisi joka tapauksessa voimassa olevien verosopimusten muuttamista kiinteän toimipaikan määritelmän osalta. Jos verosopimusten kiinteän

toimipaikan määritelmää ei muutettaisi, EU:n jäsenvaltioiden välillä sovellettaisiin erilaista määritelmää kuin esimerkiksi USA:n ja Suomen välillä. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena kilpailu-neutraaliteetin ja verosuunnittelumahdollisuuksien näkökulmasta. Komission ehdottamien muutosten toteuttaminen ilman vastaavia muutoksia OECD:ssä ei käytännössä vaikuta mahdolliselta. Suomen tulisi suhtautua varauksellisesti komission ehdottamiin ratkaisuihin ja painottaa OECD:n tasolla tehtävää kansainvälistä yhteistyötä mahdollisimman laajalti hyväksytyjen ja koordinoitujen ratkaisujen löytämiseksi.

Suomelle kiinteän toimipaikan määritelmän laajentaminen olisi joka tapauksessa epäedullista, vaikka se koskisikin vain EU:n jäsenvaltioita. On oletettavaa, että pienten kotimarkkinoiden ja vientivetoisen talouden vuoksi suomalaisille yrityksille muodostuisi muihin EU:n jäsenvaltioihin enemmän kiinteitä toimipaikkoja kuin muissa EU:n jäsenvaltioissa asuville yhtiöille muodostuisi Suomeen. Tämä merkitsisi verotulojen menetyksiä Suomelle. Suomalaisten yritysten näkökulmasta kiinteiden toimipaikkojen muodostuminen muihin EU:n jäsenvaltioihin merkitsisi verotuksen kiristymistä, jos kiinteän toimipaikan sijaintivaltion yhtiöverotus olisi kireämpää kuin Suomen.

Suomelle kiinteän toimipaikan määritelmän laajentaminen olisi joka tapauksessa epäedullista.

7.

Muuttuva verokilpailu

Näköpiirissä ei kuitenkaan ole tilannetta, jossa kansainvälinen verokilpailu loppuisi - se vain muuttaa muotoaan.

7.1 Verokilpailun muodot muuttuvat

Kansainvälisen verotuksen murros heijastuu myös valtioiden väliseen verokilpailuun.

Verotietoihin kohdistuvat vuodot kuten LuxLeaks-nimellä tunnettu tietovuoto ja EU-komission valtiontukea koskevat tutkintamenettelyt kuten tapaus Apple paljastivat, että valtioiden välistä verokilpailua on käyty myös salassa muilta valtioilta. OECD:n ja EU:n verotuksen läpinäkyvyyttä koskevat toimenpiteet – erityisesti rajat ylittävien ennakkopäätösten automaattinen tietojenvaihto ja kansainvälisten verosuunnittelurakenteiden ilmoittamisvelvollisuus – merkitsevät salassa käytävän verokilpailun loppua.

Sekä OECD:ssä että EU:ssa haitallisen verokilpailun tunnusmerkistöä on täydennetty siten, että erityisesti aineettomaan omaisuuteen kohdistuvassa kilpailussa verokannustimen myöntäminen edellyttää yritykseltä tosiasiallisen taloudellisen toiminnan harjoittamista. Pelkän aineettoman omaisuuden houkuttelu niin sanottuihin pöytälaatikkoyhtiöihin ilman omaisuuteen liittyvää taloudellisen toiminnan harjoittamista katsotaan haitalliseksi verokilpailuksi. Myös BEPS-hankkeen aggressiivisen verosuunnittelun vastaiset toimenpiteet ovat vaikeuttaneet yritysten mahdollisuuksia siirtää keinotekoisesti voittojaan verokannustimia tarjoaviin valtioihin.

Suomen kannalta kansainvälisen verokilpailun läpinäkyvyyden lisääntyminen ja haitallisen verokilpailun karsiminen on myönteistä. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole tilannetta, jossa kansainvälinen verokilpailu loppuisi – se vain muuttaa muotoaan.

OECD:n ja EU:n BEPS-toimenpiteiden toteuttaminen johtaa veropohjien laajentumiseen. Monet valtiot ovat samanaikaisesti päättäneet tai suunnittelevat yhteisöverokantojen alennuksia kilpailukyyn ja talouskasvun tukemiseksi. Vaikka useimmat valtiot ovat muuttaneet aineettoman omaisuuden verokannusteitaan OECD:n ja EU:n vaatimusten mukaisiksi, ne eivät kuitenkaan ole luopuneet niistä. Joissakin valtioissa erityisesti tutkimus- ja kehitystoimintaan (T&K) suunnattuja verokannustimia on tehostettu. Taustalla on ajatus siitä, että T&K-toimintaa kannustamalla yritykset perustaisivat tai siirtäisivät korkeaa osaamista vaativia, arvoa luovia toimintoja verokannustimien houkuttelemana. Kansainvälisessä verotulojen jakamisessa arvoa luovilla toimintoilla uskotaan olevan keskeinen merkitys jatkossakin.

OECD:n ja EU:n verotuksen läpinäkyvyyttä ja haitallista verokilpailua koskevat toimenpiteet tekevät eri valtioiden verojärjestelmien kilpailukykyisyyden vertailusta yrityksille aiempaa helpompaa. Toisaalta edullisista verosäännöksistä hyötyminen edellyttää yritysten tosiasiallisen talou-

dellisen toiminnan harjoittamista tai sen siirtämistä kohdevaltioon. Käytännössä valtioiden välinen kansainvälinen verokilpailu tähtääkin aiempaa selkeämmin yritysten arvoa luovien toimintojen perustamiseen, kasvattamiseen tai siirtämiseen kunkin valtion alueelle. Verokilpailua ei siis enää käydä yksittäisistä omaisuuseristä vaan entistä enemmän tulevaisuuden työpaikoista ja talouskasvusta.

7.2 Suomen kilpailukykytekijät

Suomen yritysverotuksen kansainvälisen kilpailukyyn kulmakivenä on ollut suhteellisen alhainen yhteisöverokanta. Suomi on pitkään harjoittanut matalan yhteisöverokannan ja laajan veropohjan politiikkaa.

Suomen yhteisöverokannan kilpailukykyisyys oli suurimmillaan vuosina 1995-2000, jolloin se alitti selvästi EU:n ja OECD:n keskiarvon. 2000-luvulla Suomi menetti kilpailukykyään muiden valtioiden laskiessa johdonmukaisesti yhteisöverokantojaan. Vuonna 2014 yhteisöverokanta pudotettiin kaikkien aikojen alhaisimmalle tasolle 20 %:iin. Tällä hetkellä Suomen yhteisöverokantaa voidaan edelleen pitää kilpailukykyisenä, joskin se on enää niukasti EU:n keskiarvon (21,3 % vuonna 2018) alla.

Suomen yhteisöverokannan kilpailukykyisyyttä arvioitaessa keskeisimpänä vertailukohtana pidetään usein muita Pohjoismaita. Kaikissa Pohjoismaissa yhteisöverokannat ovat alentuneet viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2018 kaikkien Pohjoismaiden verokannat ovat 20–23 välillä. Ruotsi on tehnyt päätöksen alentaa verokantaa nykyisestä 22 %:sta asteittain 20,6 %:iin vuoteen 2021 mennessä. Suomen yhteisöverokanta on kuitenkin edelleen Pohjoismaiden alimmalla tasolla.

Suomen yhteisöverokannan tulevaisuuden kilpailukyyn kannalta huolestuttavaa on, että viime vuosina useat valtiot ovat edelleen alentaneet verokantojaan

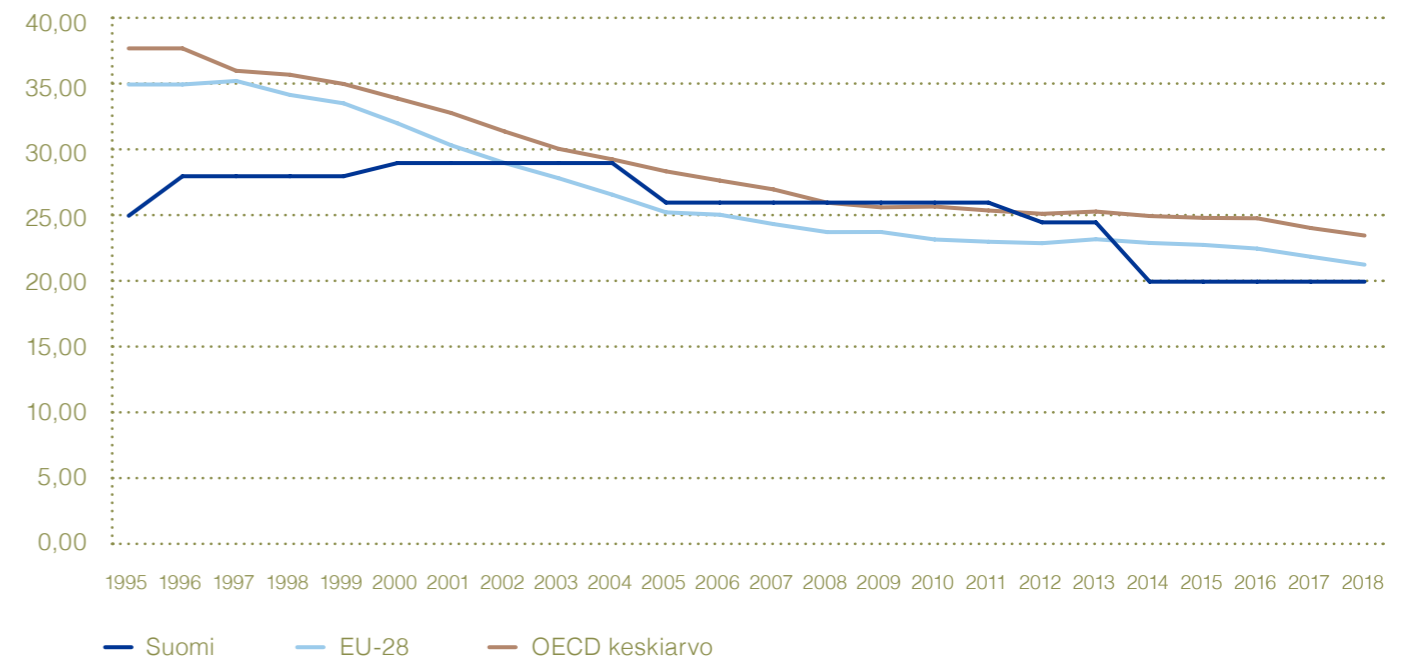
tai tehneet suunnitelmia verokantojen asteittaisesta alentamisesta. Tämä voi lisätä painetta alentaa yhteisöverokantaa Suomessa ja muissa Pohjoismaissa.

Merkittävimpinä muutoksina voidaan pitää Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen yhteisöverokantojen suuria alennuksia. Isossa-Britanniassa yhteisöverokantaa on alennettu asteittain vuodesta 2010 siten, että se on pudonnut 28 %:sta 19 %:iin. Vuoteen 2020 mennessä verokanta on tarkoitus alentaa 17 %:iin. Yhdysvallat pudotti osana Presidentti Trumpin vuoden 2018 verouudistusta liittovaltion yhteisöverokannan kerralla 35 %:sta 21 %:iin. Samalla OECD-maiden yhteisöverokantojen keskiarvo putosi ensimmäistä kertaa selvästi alle 24 %:n. Merkittävien talousmahtien tekemät yhteisöverokantojen alennukset heijastuvat myös muiden valtioiden veropoliittisiin päätöksiin. EU-valtioista ainakin Belgia, Hollanti, Luxembourg ja Ranska ovat tehneet päätöksen tai suunnittelevat asteittaisia yhteisöverokannan laskuja. Vaikuttaa selvältä, että OECD:n ja EU-valtioiden yhteisöverokantojen keskiarvo tulee nopeasti lähemmäksi 20 %:n rajaa.

Suomen yhteisöverokannan kilpailukykyä arvioitaessa on otettava huomioon se, että Suomessa efektiivinen yhteisöverokanta eli voittojen todellinen veroaste on ollut hyvin lähellä nimellistä yhteisöverokantaa. Monista muista valtioista poiketen Suomi ei ole ottanut käyttöön tutkimukseen ja tuotekehitykseen (T&K) suunnattuja verokannusteita lukuun ottamatta vuosina 2013-2014 toteutettua T&K-lisävähennyskokeilua. Suomessa ei myöskään ole käytössä ai-neettomista oikeuksista saatuun tuloon kohdistuvaa huojennusta kuten niin sanottua patenttiboksia. Suomen kilpailukyyn kannalta huolestuttavana voidaan pitää sitä, että kansainvälisesti T&K-verokannustimet ja patenttiboksit kasvattavat edelleen suosiotaan. Molempien kannustimien tarkoituksena on houkutella korkeaa osaamista edellyttäviä yritysten toimintoja.

Vaikuttaa selvältä, että OECD:n ja EU-valtioiden yhteisöverokantojen keskiarvo tulee nopeasti lähemmäksi 20 %:n rajaa.

Suomen yhteisöverokanta verrattuna EU:n ja OECD:n keskiarvoon

Lähteet: Suomi & EU-28 Euroopan Komissio 2018, OECD keskiarvo 2003-2018 KPMG 2017, OECD keskiarvo KPMG 2012

Pohjoismaiden verokannat vuonna 2018

Maa	Verokanta
Suomi	20 %
Ruotsi	22 %
Tanska	22 %
Norja	23 %

Eräiden EU-valtioiden asteittaisia yhteisöverokannan laskuja

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Belgia	33,99	29,58	29,58	25,75		
Ranska	33,33	28/33,33	28/31	28	26,5	25
Hollanti	25	25	24	22,5	21	

Yhteisöverotuksen kilpailukykyisyys on kokonaisuus, jossa yhteisöverokannalla ja –veropohjalla on keskeinen merkitys. Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn takuuna on ollut kansainvälisesti matala yhteisöverokanta. Paineet yhteisöverokannan laskuun kasvavat vuosi vuodelta, koska useat valtiot ovat tehneet päätöksiä tai suunnitelmia verokannan asteittaisista laskuista lähivuosina. Suomen tulisi arvioida nykyisen 20 %:n yhteisöverokannan kilpailukykyisyyttä ennakoivasti ja arvioida, tulisiko verokannan laskupaineisiin vastata kertapudotuksella vai ennakoivasti asteittaisilla pudotuksilla. Myös T&K-toimintaan kohdistuvien kannusteiden tarpeellisuutta jouduttaneen miettimään myös tulevaisuudessa. T&K-verokannustimet voivat olla osa osaamista tukevaa veropolitiikkaa, jonka tarkoituksena tulisi olla sen varmistaminen, että kansainvälisten konsernien kannattaa tulevaisuudessakin harjoittaa Suomessa kor-

keaa osaamista vaativia toimintoja. Vain tällä tavalla voidaan varmistaa, että Suomi saa jatkossakin merkittävän osan kansainvälistä liiketoimintaa harjoittavien konsernien voitoista kansainvälisessä verotulojen jaossa.

Kilpailukykyä voidaan tukea myös muulla tavalla. Yrityksille erityisen tärkeää on verotuksen ennakoitavuus. Ennakoitavuuden merkitys korostuu kansainvälistä liiketoimintaa harjoittavilla yrityksillä. Verotuksen ennakoitavuutta kansainvälisissä tilanteissa voidaan parantaa esimerkiksi kehittämällä ennakkollisia ja jälkikäteisiä riidanratkaisukeinoja, joilla varmistetaan, ettei kansainväliseen liiketuloon kohdistu kaksinkertaista verotusta. Riidanratkaisukeinojen kehittämisessä kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä. Riidanratkaisumenetelmiä voidaan kuitenkin kehittää myös kansallisin lainsäädäntötoimin sekä Verohallinnon ja yritysten keskinäisellä yhteistyöllä.

Lähteitä

1. Kansainvälinen verojärjestelmä

Helminen, Marjaana: Kansainvälinen verotus. 2016.

2. Kansainvälisen liike-tulon verotusoikeuden jakaminen

Graetz, M. – O'Hear, M: The "Original Intent" of U.S. International Taxation. Duke Law Journal, Vol. 45/5 1997 p. 1021.

Helminen, Marjaana: Kansainvälinen verotus. 2016.

OECD Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017.

OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Organizations and Tax Administrations: Version 2017.

Rapo, Petteri – Volanen, Maria: Yhteinen yhdistetty yhteisöveropohja – suojaisa sisäsatama vai pinnan alla piilevä karikko? Verotus 3/2017 s. 338.

Raunio, Merja – Karjalainen, Jukka: Siirtohinnoittelu. 2018.

Röder, Erik: Proposal for an Enhanced CCTB as Alternative to a CCCTB with Formulary Apportionment, World Tax Journal 2012 s. 125.

Viitala, Tomi: Yhteinen yhtiöveropohja (CCTB) – vihdoinko myötätuulessa? Verotus 2/2017 s. 141.

3. Kansainvälinen verosuunnittelu

Helminen, Marjaana: Kansainvälinen verotus. 2016.

OECD Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting. 2013.

Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, European Commission Taxation Papers, Working Paper N. 61 – 2015.

4. Kansainvälinen verokilpailu

Auerbach, Alan J. – Devereux, Michael P – Simpson, Helen: Taxing Corporate Income. Dimensions of Tax Design, The Mirrlees Review 2010 p. 837.

Devereux; Michael P. - Lockwood, Ben - Redoano, Michela: Do countries compete over corporate tax rates? Journal of Public Economics 92 (2008) p. 1210.

Griffith, Rachel - Hines, James - Birch Sørensen, Peter: International Capital Taxation. Dimensions of Tax Design, The Mirrlees Review 2010 p. 914.

van den Hurk, Hans: Starbucks versus the People, Bulletin for International Taxation 2014 p. 27.

OECD BEPS Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance. Action 5: 2015 Final Report.

5. Veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estäminen (BEPS)

BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti. Valtiovarainministeriön julkaisu 26/2017.

Viitala, Tomi: EU:n veronkiertodirektiivi. Verotus 4/2016 s. 336.

6. Digitaalisen talouden vaikutus kansainväliseen verotukseen

ETLA Suomi globaaleissa arvoketjuissa. 2016.

Ehdotus neuvoston direktiiviksi merkittävän digitaalisen läsnäolon yhteisöverotusta koskevien sääntöjen vahvistamisesta, COM(2018) 147 final.

Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen digitaalisten palvelujen tarjoamisesta saatavista tuloista kannettavaa digitaalisten palvelujen veroa koskevasta yhteisestä järjestelmästä, COM(2018) 148 final.

European Commission: Commission Expert Group on Taxation of the Digital Economy 2014.

OECD Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018.

Olbert, Marcel – Spengel, Christoph: International Taxation in the Digital Economy: Challenge Accepted? World Tax Journal 2017 s. 3.

U22/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi koskien tiettyjen digitaalisten palvelujen verotusta ja komission tiedonannosta digitaalisen talouden verotuksesta.

Viitanen, Jukka - Paajanen, Reijo - Loikkanen, Valto - Koivistoinen, Aki: Digitaalisen alustatalouden tiekartasto, Tekes.

7. Muuttuva verokilpailu

Elschner, C. & Vanborren, W. (2009). Corporate effective tax rates in an enlarged European Union, European Commission Taxation Papers 2009.

EY: The outlook for global tax policy in 2018.

Viitala, Tomi – Ahonen, Jari: USA:n suuri verouudistus – havaintoja ja ensivaikutelmia, Verotus 1/2018 s. 5.

Julkaisija

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki
ek@ek.fi
www.ek.fi
Twitter: @Elinkeinoelama

Kirjoittaja

Tomi Viitala, Aalto-yliopisto

Taitto

Miltton